

Platforma për të Drejtat e Njeriut

instrumentsOverview*

Instrumentet ndërkombëtare

Nenet

Neni 1

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Për qëllimet e kësaj Konvente shprehja "diskriminimi ndaj grave" nënkupton çdo dallim, përjashtim ose kufizim që bëhet mbi bazën e seksit, e që ka për pasojë ose për qëllim të komprometojë ose të asgjësojë njohjen, gëzimin ose ushtrimin nga gratë, pavarësisht nga gjendja e tyre martesore, mbi bazën e barazisë së burrit dhe të gruas, të të drejtave dhe të lirive themelore të njeriut në fushën politike, ekonomike, shoqërore, kulturore, civile ose në çdo fushë tjetër

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 6

Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme, duke përfshirë legjislacionin, për luftimin e të gjitha formave të trafikut të grave dhe të shfrytëzimit të prostitucionit të grave.

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 7

Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskriminimin ndaj grave në jetën politike dhe publike të vendit dhe në mënyrë të veçantë u sigurojnë grave, në të njëjtat kushte me burrat, të drejtën: (a) Për të votuar në të gjitha zgjedhjet dhe referendumet publike si dhe për të qenë të zgjedhshme në të gjitha organet e zgjedhura publikisht;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 10

Neni 10

Shtetet palë do të marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskriminimin ndaj grave, me qëllim që t'i sigurohen atyre të drejta të barabarta me burrat në fushën e arsimit, në mënyrë të veçantë, për të siguruar mbi bazën e barazisë midis burrave dhe grave:

- a) Kushte të njëjta të bërjes së karrierës dhe të kualifikimit profesional, të frekuentimit të shkollave dhe të marrjes së diplomave në institucionet arsimore të gjitha kategorive si në zonat rurale dhe në ato urbane; kjo barazi do të sigurohet në arsimin parashkollor, të përgjithshëm, teknik profesional dhe në arsimin teknik të lartë, si dhe në çdo institucion tjetër të kualifikimit profesional;
- b) Të drejtën për të frekuentuar programe të njëjta mësimore, për t'u nënshtruar provimeve të njëjta, për të pasur kuadër mësimor me kualifikim të standardit të njëjtë dhe ambiente e pajisje shkollore të një cilësie të njëjtë;
- c) Eliminimin e çdo koncepti stereotip për rolin e burrave dhe të grave në të gjitha nivelet dhe në të gjitha format e arsimit, duke nxitur bashkëarsimin dhe lloje të tjera të arsimit që ndihmojnë realizimin e këtij objekti, e veçanërisht duke rishikuar tekstet dhe programet mësimore dhe duke përshtatur metodat e mësimdhënies;
- d) Mundësi të njëjta për shfrytëzimin e bursave dhe subvencioneve të tjera për studime;
- e) Mundësi të njëjta për të frekuentuar programet e arsimit të vazhdueshëm, duke përfshirë programet e aftësisimit për luftën kundër analfabetizimit për të rritur, duke pasur veçanërisht për qëllim ato programe qëllimi i të cilave është që brenda një kohe sa më të shkurtër të zvogëlohet dallimi në nivelin ekzistues të arsimit midis burrave dhe grave;
- f) Uljen e përqindjes së braktisjes së shkollave nga gratë dhe organizimin e programeve për të rejtat dhe për ato gra që janë larguar nga shkolla para kohe;
- g) Mundësi të njëjta për të marrë pjesë në sporte dhe në edukimin fizik;
- h) Të drejtën për të marrë informacione specifike nga fusha e arsimit për të ndihmuar sigurimin e shëndetit dhe mirëqenien e familjeve, duke përfshirë informacionin dhe këshillimet lidhur me planifikimin familjar.

Neni 3

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Shtetet palë do të marrin të gjitha masat e përshtatshme në të gjitha fushat, sidomos në ato politike, shoqërore, ekonomike dhe kulturore, duke përfshirë edhe legjislacionin, për të siguruar zhvillimin e plotë dhe përpërkimin e grave me qëllim që t'u garantojnë atyre ushtrimin dhe gëzimin e të drejtave e të lirive themelore të njeriut mbi bazën e barazisë me burrat.

1. Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskriminimin ndaj gruas në fushën e zënies punë, për të siguruar, mbi bazën e barazisë midis burrit dhe gruas, të drejtat e njëjta, e sidomos:

- (a) Të drejtën për punë si një e drejtë e pamohueshme e të gjithë njerëzve;
- (b) Të drejtën për mundësi të njëjta punësimi, duke përfshirë zbatimin e kriterëve të njëjta të përzgjedhjes lidhur me zënie punë;
- (c) Të drejtën për të zgjedhur lirisht profesionin dhe vendin e punës, të drejtën për ngritjen e postit të punës, për punë të qëndrueshme, për të gjitha përfitimet dhe kushtet e punës, të drejtën për përgatitje profesionale dhe rikualifikim, duke përfshirë mësimin e personave në ekonomi, ngritjen profesionale dhe kualifikimin e herëpamëherë;
- (ç) Të drejtën për shpërblim të barabartë, duke përfshirë shpërblimet ndihmë dhe për trajtim të barabartë për punën me vlerë të barabartë, si dhe për barazinë e trajtimit në vlerësimin e cilësisë së punës;
- (d) Të drejtën për sigurime sociale, sidomos në rastet e pensionimit, të papunësisë, të sëmundjes, të invaliditetit dhe të pleqërisë ose të çdo humbje tjetër të aftësisë për punë, si dhe të drejtën për pushime të paguara;
- (dh) Të drejtën për mbrojtjen e shëndetit dhe për sigurimin në punë, duke përfshirë ruajtjen e funksionit biologjik dhe riprodhues të gruas.

2. Për të parandaluar diskriminimin ndaj gruas për shkaqe martesore ose maternitetit, dhe për të siguruar të drejtën e saj efektive për punë, shtetet palë marrin masa të përshtatshme:

- (a) Për të ndaluar pushimin nga puna për shkaqe shtatzanie apo të lejes së barrës, si dhe diskriminimin në raste të pushimit nga puna të bazuar në gjendjen martesore, nën kërcënimin e marrjes së sanksioneve;
- (b) Për të aplikuar leje të barrës me pagesë ose për të përfituar ndihma sociale të krahasueshme, pa e humbur vendin e mëparshëm të punës, të të drejtave të vjetërsisë dhe të avantazheve sociale;
- (c) Për të inkurajuar sistemin e shërbimeve sociale mbështetëse të nevojshme që t'i mundësojnë prindërit të gërhojnë detyrimet familjare me përgjegjësitë në vendin e punës, dhe të marrin pjesë në jetën publike, sidomos duke nxitur themelimin dhe zhvillimin e një rrjeti çerdhesh e kopshtesh;
- (ç) Për të siguruar një mbrojtje të veçantë për gratë shtatzëna në ato vende të punës në të cilat provohet se puna që kryejnë është e dëmshme.

3. Masat e mbrojtjes ligjore të grave në çështjet e përfshira në këtë nen do të rishikohen periodikisht varësisht nga njohuritë shkencore e teknike. Këto masa, sipas nevojës, do të rishikohen, shfuqizohen ose zgjerohen.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEFDG

Konventa për
Elimininim e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

14 (1)

1. Shtetet palë marrin parasysh problemet e veçanta që u shtrohen grave fshatare dhe rolin e rëndësishëm që luajnë këto gra për mbijetesën ekonomike të familjeve të tyre, duke përfshirë punën e tyre në sektorët jomonetarë të ekonomisë. Ato marrin të gjitha masat e përshtatshme për të siguruar zbatimin e dispozitave të kësaj Konvente në dobi të grave të zonave bujqësore.

Neni 12

KEFDG

Konventa për
Elimininim e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

1. Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskrimininim ndaj gruas në fushën e kujdesit për shëndetin për t'u siguruar, mbi bazën e barazisë së burrit dhe të gruas, mundësitë për të përfutur shërbime mjekësore, duke përfshirë edhe ato të planifikimit të familjes. 2. Megjithatë dispozitat e paragrafit 1 të këtij neni, shtetet palë u sigurojnë grave gjatë barrës, lindjes dhe pas lindjes, shërbime të përshtatshme, po qe nevoja, falas, si dhe ushqim të përshtatshëm gjatë barrës dhe mbajtjes së fëmijës në gji.

KEFDG

Konventa për
Elimininim e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 7

(b) Për t' marrë pjesë në përpunimin e politikës së shtetit dhe në zbatimin e saj; për t' mbajtur poste publike dhe për t' ushtruar të gjitha funksionet publike në të gjitha nivelet e qeverisjes;

Neni 5 (b)

KEFDG

Konventa për
Elimininim e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 5

Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme:

(b) Për t' siguruar që edukimi i familjes të përfshijë t' kuptuarit e duhur të maternitetit si një funksion social dhe t' njohjes së përgjegjësisë së përbashkët të burrit dhe të gruas në edukimin dhe zhvillimin e fëmijëve të tyre duke bërë të qartë se interesi i fëmijëve është kusht kryesor në të gjitha rastet.

Neni 13

KEFDG

Konventa për
Elimininim e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat e duhura për të eliminuar diskrimininim ndaj grave në fusha të tjera të jetës ekonomike dhe sociale, në mënyrë që të sigurojnë, mbi bazën e barazisë së burrave dhe grave, të njëjtat të drejta, në veçanti:

- (a) E drejta për përfitime familjare;
- (b) E drejta për kredi bankare, hipoteka dhe forma të tjera të kredisë financiare;
- (c) E drejta për të marrë pjesë në aktivitete rekreative, sporte dhe të gjitha aspektet e jetës kulturore.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 14.2

Palët e Shteteve marrin të gjitha masat e duhura për të eleminuar diskriminimin ndaj grave në zonat rurale në mënyrë që të sigurojnë, mbi bazën e barazisë së burrave dhe grave, që ata të marrin pjesë dhe të përfitojnë nga zhvillimi rural dhe, veçanërisht, t'u sigurojnë grave të tilla e drejta:

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

- (a) Të marrë pjesë në shtjellimin dhe zbatimin e planifikimit të zhvillimit në të gjitha nivelet;
- (b) Të ketë akses në institucione adekuate të kujdesit shëndetësor, përfshirë informacionin, këshillimin dhe shërbimet në planifikimin e familjes;
- (c) Për të përfituar drejtpërdrejt nga programet e sigurimeve shoqërore;
- (d) Të marrë të gjitha llojet e trajnimeve dhe arsimimit, formale dhe joformale, përfshirë atë që lidhet me arsimimin funksional, si dhe, ndër të tjera, përfitimin e të gjitha shërbimeve të komunitetit dhe shtrirjes, me qëllim të rritjes së aftësive të tyre teknike;
- (e) Të organizojnë grupe të vetë-ndihmës dhe kooperativa në mënyrë që të sigurojnë qasje të barabartë në mundësi ekonomike përmes punësimit ose vetë-punësimit;
- (f) Të marrë pjesë në të gjitha aktivitetet e komunitetit;
- (g) Të ketë qasje në kredi dhe kredi bujqësore, lehtësirat e marketingut, teknologjinë e duhur dhe trajtimin e barabartë në tokën dhe reformën agrare, si dhe në skemat e rivendosjes së tokës;
- (h) Të gëzojë kushte të përshtatshme jetese, veçanërisht në lidhje me strehimin, kanalizimet, furnizimin me energji elektrike dhe ujë, transportin dhe komunikimet.

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2.a

Të marrë pjesë në përpunimin dhe zbatimin e planifikimit të zhvillimit në të gjitha nivelet;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 11.2

Për të parandaluar diskriminimin ndaj gruas për shkaqe martesore ose maternitetit, dhe për të siguruar të drejtën e saj efektive për punë, shtetet palë marrin masa të përshtatshme:

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

(a) Për të ndaluar pushimin nga puna për shkaqe shtatzanie apo të lejes së barrës, si dhe diskriminimin në raste të pushimit nga puna të bazuar në gjendjen martesore, nën kushtet e marrjes së sanksioneve;

(b) Për të aplikuar leje të barrës me pagesë ose për të përfutur ndihma sociale të krahasueshme, pa e humbur vendin e mëparshëm të punës, të të drejtave të vjetërve dhe të avantazheve sociale;

(c) Për të inkurajuar sistemin e shërbimeve sociale mbështetëse të nevojshme që t'i mundësojnë prindërit të gërhojnë detyrimet familjare me përgjegjësit në vendin e punës, dhe të marrin pjesë në jetën publike, sidomos duke nxitur themelimin dhe zhvillimin e një rrjeti çerdhesh e kopshtesh;

(ç) Për të siguruar një mbrojtje të veçantë për gratë shtatzëna në ato vende të punës në të cilat provohet se puna që kryejnë është

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 11.2.c

Për të inkurajuar sistemin e shërbimeve sociale mbështetëse të nevojshme që t'i mundësojnë prindërit të gërhojnë detyrimet familjare me përgjegjësit në vendin e punës, dhe të marrin pjesë në jetën publike, sidomos duke nxitur themelimin dhe zhvillimin e një rrjeti

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2.c

Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskriminimin ndaj gruas në zonat bujqësore me qëllim që të sigurojnë, mbi bazën e barazisë së burrit dhe të gruas, pjesëmarrjen e saj në zhvillimin e fshatit dhe njëherësh në avantazhet që sjell ajo. Në mënyrë të veçantë ato i sigurojnë gruas:

(c) Të drejtën për të përfutur drejtpërdrejt nga programet e sigurimeve sociale;

KEFDG
Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2 b

b) Të ketë akses në institucione adekuate të kujdesit shëndetësor, përfshirë informacionin, këshillimin dhe shërbimet

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2 d

d) Të marrë të gjitha llojet e trajnimeve dhe arsimimit, formale dhe joformale, përfshirë atë që lidhet me arsimimin funksional, si dhe, ndër të tjera, përfitimin e të gjitha shërbimeve të komunitetit dhe shtrirjes, me qëllim të rritjes së aftësive të tyre teknike;

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2 e

(e) Të organizojnë grupe të vetë-ndihmës dhe kooperativa në mënyrë që të sigurojnë qasje të barabartë në mundësi ekonomike përmes punësimit ose vetë-punësimit;

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2 f

f) Të marrë pjesë në të gjitha aktivitetet e komunitetit;

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2 g

(g) Të ketë qasje në kredi dhe kredi bujqësore, lehtësirat e marketingut, teknologjinë e duhur dhe trajtimin e barabartë në

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 14.2 h

(h) Të gëzojë kushte të përshtatshme jetese, veçanërisht në lidhje me strehimin, kanalizimet, furnizimin me energji elektrike

Neni 2

2

Shtetet Palë dënojnë diskrimininimin ndaj grave në të gjitha format e saj, bien dakord të ndjekin me të gjitha mjetet e duhura dhe pa vonesë një politikë të eliminimit të diskriminimit ndaj grave dhe, për këtë qëllim, të ndërmarrin:

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

2.a

Të mishërojë parimin e barazisë së burrave dhe grave në kushtetutat e tyre kombëtare ose legjisllacionin tjetër të duhur, nëse ende nuk është i përfshirë në të dhe të sigurojë, përmes ligjit dhe mjeteve të tjera të përshtatshme, realizimin praktik të këtij parimi;

2.b

Të miratojë masa të duhura legjislative dhe të tjera, përfshirë sanksione kur është e përshtatshme, duke ndaluar çdo diskriminim ndaj grave;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Nenet

Neni 12.2

12.2 Pavarësisht nga dispozitat e paragrafit I të këtij neni, Shtetet Palë do t'u sigurojnë grave shërbime të përshtatshme në lidhje me shtatzaninë, lindjen dhe periudhën pas lindjes, duke u dhënë shërbime falas, aty ku është e nevojshme, si dhe ushqim adekuat gjatë shtatëzanisë dhe laktacionit.

Neni 16.1

1. Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskriminimin ndaj gruas në të gjitha çështjet që kanë të bëjnë me martesën dhe me marrëdhëniet familjare. Në mënyrë të veçantë ata i sigurojnë gruas mbi bazën e barazisë së burrit dhe të gruas:

- (a) Të drejtën e njëjtë për të lidhur martesë;
- (b) Të drejtën e njëjtë për të zgjedhur lirisht bashkëshortin dhe për të lidhur martesë vetëm me pëlqimin e vet të lirë dhe të plotë;
- (c) Të drejtën dhe përgjegjësinë e njëjtë gjatë martesës dhe me rastin e prishjes së saj;
- (ç) Të drejtat dhe përgjegjësitë e njëjta si prindër, pavarësisht nga gjendja martesore, për ato çështje që kanë të bëjnë me fëmijët. Në të gjitha rastet interesi i fëmijëve duhet të jetë në vend të parë;
- (d) Të drejtat e njëjta për të vendosur lirisht dhe me përgjegjësi për numrin dhe shkallëzimin e lindjeve e po ashtu për të marrë informacionin, arsimin dhe mjetet e nevojshme që bëjnë të mundur ushtrimin e këtyre të drejtave;
- (dh) Të drejtat dhe përgjegjësitë e njëjta për çështjet që kanë të bëjnë me tutelën, kujdestarinë, ruajtjen dhe birsimin e fëmijëve ose lidhur me institucionet e ngjashme, ku këto koncepte ekzistojnë në legjisllacionin kombëtar. Në të gjitha rastet, interesi i fëmijëve duhet të jetë në vend të parë;
- (e) Të drejtat e njëjta vetjake si burrit ashtu edhe gruas, duke përfshirë edhe të drejtën për të zgjedhur mbiemrin, profesionin dhe llojin e punës;
- (?) Të drejtat e njëjta për secilin prej bashkëshortëve lidhur me pronësinë, blerjen, administrimin, gëzimin dhe disponimin e pasurisë, si falas ashtu edhe me pagesë.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 16.2.

16.2. Fejesat dhe martesat e fëmijëve të mitur nuk kanë efekt juridik, prandaj merren të gjitha masat e nevojshme, duke përfshirë legjisllacionin, me qëllim që të caktohet një moshë minimale për martesë dhe të bëhet i detyrueshëm regjistrimi i martesës në një regjistër zyrtar.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 10.a

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 10.a

(a) Kushte të njëjta të bërjes së karrierës dhe të kualifikimit profesional, të frekuentimit të shkollave dhe të marrjes së diplomave në institucionet arsimore të të gjitha kategorive si në fshat ashtu edhe në qytet; kjo barazi sigurohet në arsimin parashkollor, të përgjithshëm, teknik profesional dhe në arsimin teknik të lartë, si dhe në çdo institucion tjetër të kualifikimit profesional;

Neni 10.b

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 10.b

(b) Të drejtën për të frekuentuar programe të njëjta mësimore, për t'u nënshtruar provimeve të njëjta, për të pasur kuadrin mësimor me kualifikim të standardit të njëjtë dhe lokale e pajisje shkollore të një cilësie të njëjtë;

Neni 10.c

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 10.c

(c) Eliminimin e çdo koncepti stereotip për rolin e burrit dhe të gruas në të gjitha nivelet dhe në të gjitha format e arsimit, duke inkurajuar bashkësimin dhe tipe të tjera të arsimit që ndihmojnë realizimin e këtij objekti, e sidomos duke rishikuar tekstet dhe programet mësimore dhe duke përshtatur metodat e mësimdhënies;

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 10.d

d) Mundësi të njëjta për shfrytëzimin e bursave dhe subvencioneve të tjera për studime;

Neni 10.e

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

e) Mundësi të njëjta për të frekuentuar programet e arsimit të vazhdueshëm, duke përfshirë programet e aftësimin për luftën kundër analfabetizimit për të rritur, duke pasur veçanërisht për qëllim ato programe qëllimi i të cilave është që brenda një kohe sa më të shkurtër të zvogëlohet dallimi në nivelin ekzistues të arsimit midis burrave dhe grave;

KEFDG
Konventa për
Elimininimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 10.f

f) Uljen e përqindjes së braktisjes së shkollave nga gratë dhe organizimin e programeve për të rehat dhe për ato gra që janë larguar nga shkolla para kohe;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 10.g

g) Mundësi të njëjta për të marrë pjesë në sporte dhe në edukimin fizik;

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 10.h

h) Të drejtën për të marrë informacione specifike nga fusha e arsimit për të ndihmuar sigurimin e shëndetit dhe mirëqenien e familjeve, duke përfshirë informacionin dhe këshillimet lidhur me planifikimin familjar.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 2

Neni 2 Shtetet palë dënojnë diskriminimin ndaj grave në të gjitha format, pranojnë të ndjekin me të gjitha mjetet e përshtatshme dhe pa vones, një politikë të eliminimit të diskriminimit kundrejt grave dhe për këtë arsye zotohen:

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 2.a

(a) Të përfshijnë në kushtetutat e tyre kombëtare ose në ndonjë dispozitë tjetër ligjore të përshtatshme, parimin e barazisë së burrit dhe të gruas, po që se ende nuk është bërë, dhe të sigurojnë nëpërmjet legjislationit dhe masave të tjera të përshtatshme zbatimin praktik të këtij parimi;

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 2.b

(b) Të miratojnë masa ligjore dhe masa të tjera të përshtatshme duke përfshirë edhe sanksione, po që se është e nevojshme, duke ndaluar çdo formë të diskriminimit ndaj grave;

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 2.c

(c) Të vendosin një mbrojtje gjyqësore të të drejtave të grave, mbi bazën e barabartë me burrat, dhe të sigurojnë, nëpërmjet gjykatave kombëtare kompetente dhe institucioneve të tjera publike, mbrojtjen efektive të grave kundër çdo veprimi diskriminues;

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 2.f

(f) Të marrin të gjitha masat e përshtatshme, duke përfshirë legjislationin, për të ndryshuar ose shfuqizuar ligjet ekzistuese, rregulloret, zakonet apo praktikatat të cilat përbëjnë diskriminimin ndaj gruas;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 3

Shtetet palë do të marrin t? gjitha masat e përshtatshme në të gjitha fushat, sidomos në ato politike, shoqërore, ekonomike dhe kulturore, duke përfshirë edhe legjislacionin, për të siguruar zhvillimin e plot? dhe p?rparimin e grave me qëllim që t'u garantojn? atyre ushtrimin dhe gëzimin e të drejtave e të lirive themelore t? njeriut mbi bazën e barazisë me burrat.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 6

Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme, duke përfshirë legjislacionin, për luftimin e t? gjitha formave t? trafikut t? grave dhe t? shfryt?zimit t? prostitucionit të grave.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 15.1

1. Shtetet palë i njohin gruas barazin? me burrin p?rpara ligjit.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 15.2

2. Shtetet palë i njohin gruas, në fush?n civile, zot?si juridike të njëjt? me at? të burrit dhe mund?si të njëjta për ta ushtruar këtë zot?si. Ato i njohin asaj në mënyrë të veçantë të drejta të barabarta p?r t? lidhur kontrata dhe p?r t? administruar pasuri e i trajtojn? nj?soj në të gjitha fazat e procedur?s gjyq?sore.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Article 15.3

3. Shtetet palë janë të mendimit se çdo kontrat? ose çdo dokument tjetër privat, i çfar?do lloji qoft?, që ka për efekt juridik të synoj? kufizimin e zot?sis? juridike të gruas, duhet të konsiderohet i paqen?.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 15.4

4. Shtetet palë u njohin burrit edhe gruas t? drejta të njëjta lidhur me legjislacionin që trajton të drejtën e personave për të l?vizur lirisht, si dhe për të zgjedhur vendbanimin dhe banes?n e tyre.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 7.a

(a) P?r t? votuar në të gjitha zgjedhjet dhe referendumet publike si dhe p?r të qenë të zgjedhshme në të gjitha organet

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 7.b

7.b Për t' marrë pjesë në përpunimin e politikës së shtetit dhe në zbatimin e saj; për t' mbajtur poste publike dhe për t' ushtruar të gjitha funksionet publike në të gjitha nivelet e qeverisjes;

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 16.1.h

h) Të drejtat e njëjta për secilin prej bashkëshortëve lidhur me pronësinë, fitimin, administrimin, gëzimin dhe disponimin e pasurisë, si falas ashtu edhe me pagesë.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 3

Shtetet palë do të marrin të gjitha masat e përshtatshme në të gjitha fushat, sidomos në ato politike, shoqërore, ekonomike dhe kulturore, duke përfshirë edhe legjislacionin, për të siguruar zhvillimin e plotë dhe përpunimin e grave me qëllim që t'u garantojnë atyre ushtrimin dhe gëzimin e të drejtave e të lirive themelore të njeriut mbi bazën e barazisë me burrat.

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 18 1.

Shtetet palë zotohen t'i paraqesin Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, për t'u shqyrtuar nga Komiteti, një raport lidhur me masat legjislative, gjyqësore, administrative dhe me masat e tjera që kanë miratuar për t'u dhënë efekt dispozitave të kësaj Konvente si dhe lidhur me përpunimet e bëra në këtë drejtim:

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 18 1. a

(a) Brenda një viti pas hyrjes së Konventës në fuqi në shtetin përkatës,

KEFDG

Konventa për
Eliminimin e të gjitha
Formave të
Diskriminimit ndaj
Gruas

Neni 18.1.b

(b) Pastaj, të paktën çdo katër vite, si dhe me kërkesën e Komitetit.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEFDG

Konventa për

Elimininimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

Neni 18.2

2. Raportet mund të tregojnë faktorët dhe vështirësitë që ndikojnë në shkallën e përmbushjes së detyrimeve të parashikuara në këtë Konventë.

Neni 12.1

KEFDG

Konventa për

Elimininimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskrimininimin ndaj gruas në fushën e kujdesit për shëndetin për t'u siguruar, mbi bazën e barazisë së burrit dhe të gruas, mundësitë për të përfituar shërbime mjekësore, duke përfshirë edhe ato të planifikimit të familjes.

KEFDG

Konventa për

Elimininimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

Neni 13

Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të eliminuar diskrimininimin ndaj gruas në fushat e tjera të jetës ekonomike dhe shoqërore, për t'i siguruar, mbi bazën e barazisë së burrit dhe të gruas, të drejtat e njëjta, e sidomos:

KEFDG

Konventa për

Elimininimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

Neni 13.a

13.a Të drejtën për benefite familjare;

KEFDG

Konventa për

Elimininimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

Neni 13.b

13.b Të drejtën për hua bankare, ndihma hipotekare dhe forma të tjera të kreditit financiarë;

KEFDG

Konventa për

Elimininimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

Neni 21.1

21.1 Secili ka të drejtë të marrë pjesë në qeverinë e vendit të tij, drejtpërdrejt ose përmes përfaqësuesve të zgjedhur lirshëm

KEFDG

Konventa për

Elimininimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

Neni 21.2

21.2 Gjithkush ka të drejtë të ketë qasje të barabartë në shërbimin publik në vendin e tij.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEFDG

Neni 16.1.e

Konventa për

Eliminimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

16.1.e Të njëjtat të drejta për të vendosur lirshëm dhe me përgjegjësi për numrin dhe hapësirën për fëmijët të tyre dhe për të pasur akses në informacion, arsim dhe mjete për t'iu bërë të mundur ushtrimin e këtyre të drejtave;

KEFDG

Neni 7.c

Konventa për

Eliminimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

(c) Për t' marrë pjesë në organizatat dhe shoqatat joqeveritare që merren me jetën publike dhe politike të vendit.

KEFDG

Neni 13.c

Konventa për

Eliminimin e të gjitha

Formave të

Diskriminimit ndaj

Gruas

(c) Të drejtën për të marrë pjesë në aktivitetet zbavitëse, sportive dhe në të gjitha aspektet e jetës kulturore.

KNEFDR

Neni 1.1

Konventa

ndërkombëtare mbi

eliminimin e të gjitha

formave të

diskriminimit racor

Çfarëdo dallimi, mospërfshirje, kufizim ose anësi e bazuar mbi racën, ngjyrën, prejardhjen ose përkatësinë etnike ose kombëtare e cila ka për qëllim shfuqizimin ose efektin e keqësimit të njohjes, kënaqësisë ose ushtrimit, në një drejtëpeshë të barabartë të të drejtave njerëzore dhe lirive fundamentale në sferën politike, ekonomike, sociale kulturore ose në çfarëdo sferë tjetër të jetës publike .

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 2.1

1. Shtetet palë d?nojn? diskriminimin racial dhe zotohen të ndjekin me të gjitha mjetet e p?rshtatshme dhe pa vonesë, një politik? të zhdukjes s? çdo forme të diskriminimit racial dhe t? ndihmojn? mir?kuptimin midis të gjitha racave. Për këtë qëllim:

(a) Çdo shtet palë zotohet se nuk do t? kryej? asnj? veprim apo praktikë të diskriminimit racial kundër personave, grupeve personash apo institucionesh dhe se do t? siguroj? që të gjitha autoritetet publike dhe institucionet publike, kombëtare dhe lokale, t'i përmbahen këtij detyrimi;

(b) Çdo shtet palë zotohet se nuk do t? inkurajoj?, mbroj? apo mb?shtesë diskriminimin racial që zbatohet nga çfarëdo personi apo organizate;

(c) Çdo shtet palë duhet të marrë masa efektive për të rishikuar politik?n qeveritare, kombëtare ose lokale, si dhe për të ndryshuar, shfuqizuar ose anuluar çdo ligj dhe çdo dispozitë që kanë për qëllim krijimin e diskriminimit racial apo p?rjet?simin e tij atje ku ekziston;

(ç) Çdo shtet palë duhet q?, me të gjitha mjetet e p?rshtatshme, duke p?rfshir?, kur e kërkojnë rrethanat, edhe legjislacionin, të ndaloj? diskriminimin racial që zbatohet nga çfar?do personi, grupi personash apo organizate dhe t'i japë fund atij;

(d) Çdo shtet palë zotohet se do të përkrahë, në rast nevojë, organizatat dhe l?vizjet integracioniste shum?racore, dhe mjetet e tjera për t'i zhdukur barrierat midis racave, dhe p?r t? shkurajuar çdo gj? që synon forcimin e p?rçarjes raciale.

Neni 6

Shtetet palë do t'i sigurojn? çdo personi që ndodhet n?n juridiksionin e tyre mbrojtje dhe mjete juridike efektive n?p?rmjet gjykatave komb?tare dhe institucioneve të tjera shtet?rore kund?r çdo veprimi të diskriminimit racial, i cili, në kund?rshtim me këtë Konvent?, do të shkelte të drejtat dhe lirit? themelore si dhe të drejtën e k?rkimit nga gjykatat e tilla d?mshp?rblim adekuat dhe satisfaksion për çdo d?m që do t'i shkaktohej si rezultata i një diskriminimi të tillë.

KNEFDR

Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

KNEFDR

Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 2.2

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

2. Shtetet palë, po qe se e kërkojnë rrethanat, do t' marrin masa t' posaçme dhe konkrete në fushën sociale, ekonomike, kulturore dhe në fusha t' tjera, për të siguruar zhvillimin dhe mbrojtjen adekuate t' disa grupeve racore apo individëve që bëjnë pjesë në këto grupe me qëllim që t'u garantojnë atyre gëzimin e plotë dhe t' barabartë të të drejtave dhe të lirive themelore t' njeriut. Këto masa kurrsesi nuk duhet t' kenë për pasojë ruajtjen e të drejtave të pabarabarta apo t' veçanta për grupet e ndryshme racore pasi të jenë arritur objektivat që ato i kanë synuar.

Neni 5 (ç)

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Të drejtat e tjera civile,

- i) E drejta e lëvizjes së lirë dhe e zgjedhjes së vendbanimit në territorin e një shteti;
- ii) E drejta e largimit nga çdo vend, duke përfshirë edhe vendin e vet, dhe e rikthimit në vendin e vet;
- iii) E drejta e një shtetësie;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5 (ç-iv)

Të drejtat e tjera civile,

- iv) E drejta e martesës dhe e zgjedhjes së bashkëshortit (bashkëshortes);

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5 (vii)

- vii) E drejta e lirisë së mendimit, ndërgjegjes dhe besimit fetar;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5 (viii)

- viii) E drejta e lirisë së mendimit dhe fjalës;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5 (V)

Në përputhje me detyrimet themelore të parashtruara në nenin 2 të kësaj Konvente, shtetet palë zotohen të ndalojnë dhe të eliminojnë diskriminimin racial në të gjitha format e tij dhe të garantojnë të drejtën e secilit për barazi përpara ligjit pa dallim race, ngjyre ose origjine etnike ose kombëtare, sidomos lidhur me gëzimin e këtyre të drejtave:

(v) E drejta e arsimit dhe përgatitjes profesionale;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5 d (vi)

(vi) E drejta e pjesëmarrjes së barabartë në veprimtari kulturore;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5 e (i)

(i) E drejta e punës, e zgjedhjes së lirë të punës, e gëzimit të kushteve të drejta dhe të kërkuarshme pune për mbrojtje kundër papunësisë, pagë të barabartë, punë të barabartë, shpërblim të drejtë dhe të kërkuarshëm;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5

Në përputhje me detyrimet themelore të përcaktuara në nenin 2 të kësaj Konvente, Shtetet Palë marrin përsipër të ndalojnë dhe eliminojnë diskriminimin racor në të gjitha format e tij dhe të garantojnë të drejtën e secilit, pa dallim sa i përket racës, ngjyrës, ose kombëtar ose etnik. origjina, për barazinë para ligjit, veçanërisht në gëzimin e të drejtave të mëposhtme:

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5.e

5.e Të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore, në veçanti:

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5.e.i

Të drejtat e punës, zgjedhja e lirë e punësimit, kushteve të drejta dhe të favorshme të punës, mbrojtja ndaj papunësisë, pagesa e barabartë për punë të barabartë, shpërblim i drejtë dhe i favorshëm;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5.5

Në përputhje me detyrimet themelore të përcaktuara në nenin 2 të kësaj Konvente, Shtetet Palë marrin përsipër të ndalojnë dhe eliminojnë diskriminimin racor në të gjitha format e tij dhe të garantojnë të drejtën e secilit, pa asnjë dallim sa i përket racës, ngjyrës, ose kombëtar ose etnik origjina, te barazia para ligjit, veçanërisht në kënaqësi të të drejtave të mëposhtme:

5.d Të drejtat e tjera civile, në veçanti:

5.d.v E drejta për të poseduar pronë vetëm si dhe në bashkëpunim me të tjerët;

5.e Të drejtat ekonomike, sociale dhe kulturore, në veçanti:

5.e.iii E drejta e strehimit;

5.e.iv E drejta për shëndetin publik, kujdesin mjekësor, sigurimet shoqërore dhe shërbimet sociale;

5.e.v E drejta për arsim dhe trajnim;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5. b.

5. b. E drejta e sigurisë s? personit dhe e mbrojtjes s? tij nga shteti kundër dhun?s dhe keqtrajttimeve qoftë nga funksionar?t qeveritar?, qoftë nga ndonj? grup ose institucion i veçant?

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5.d.v

5.d.v E drejta e arsimit dhe p?rgatitjes profesionale;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 2.1.c

2.1.c Çdo shtet palë duhet të marrë masa efektive për të rishikuar politik?n qeveritare, kombëtare ose lokale, si dhe për të ndryshuar, shfuqizuar ose anuluar çdo ligj dhe çdo dispozitë që kanë për q?llim krijimin e diskriminimit racial apo p?rjet?simin e tij atje ku ekziston;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

5.e.iii

E drejta e strehimit;

KNEFDR
Konventa
ndërkombëtare mbi
eliminimin e të gjitha
formave të
diskriminimit racor

Neni 5 (c)

(c) Të drejtat politike, sidomos t? drejtat e pjesëmarrjes në zgjedhje, e drejta e votimit apo e drejta p?r t? qen? kandidat, sipas sistemit të votimit të përgjithshëm dhe të barabart?, e pjes?marrjes në qeveri si dhe në drejtimin e pun?ve shtet?rore, në të gjitha nivelet, dhe p?r t? pasur hyrje t? barabart? n? sh?rbimet publike;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

PNDCP

Neni 10

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

1. Të gjithë personat e privuar nga liria, duhet të trajtohen me humanizëm dhe respekt për dinjitetin e lindur të njeriut.

Neni 14 para 3.

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Secili person i akuzuar për një veprë penale ka të drejtë plotësisht të barabartë të ketë këto garanci minimale: (a) Të informohet menjëherë dhe në mënyrë të hollësishme, në një gjuhë të cilën ai e kupton, lidhur me natyrën dhe shkakun e akuzës që ngrihet kundër tij

Neni 14 para. 3 (b)

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Secili person i akuzuar për një veprë penale ka të drejtë plotësisht të barabartë të ketë këto garanci minimale: (b) Të ketë kohë dhe mundësi të mjaftueshme për të përgatitur mbrojtjen dhe të komunikojë me një avokat të zgjedhur prej tij;

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Neni 14 para. 3 (f)

Të ketë ndihmën falas të një përkthyesi në qoftë se nuk kupton ose nuk flet gjuhën që përdoret në gjyq

Neni 14 para. 3 (d)

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Të jetë i pranishëm gjatë procesit dhe të mbrohet vetë ose nëpërmjet një mbrojtësi të zgjedhur prej tij; në qoftë se nuk ka mbrojtje, duhet të informohet për të drejtën e tij që të ketë një të tillë dhe, kurdoherë që e kërkon interesi i drejtësisë, atij duhet t'i caktohet një mbrojtje falas në cilindo rast të tillë nëse ai nuk ka mjete për të paguar;

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Neni 14 para. 3 (g)

Të mos shtrëngohej të dëshmojë kundër vetvetes ose të pranojë se është fajtor.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 14 para 1.

PNDPCP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

1. Të gjithë janë të barabartë përpara gjykatave dhe organeve të drejtësisë. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të trajtohet me paanshësi dhe publikisht nga një gjykatë kompetente, e pavarur dhe e paanshme, e ngritur sipas ligjit, që do të vendosë qoftë për përcaktimin e çdo akuze të karakterit penal që drejtohet kundër tij, qoftë për konfliktet lidhur me të drejtat dhe detyrimet e tij në fushën civile. Shtypi dhe publiku mund të largohen gjatë gjithë procesit ose të një pjese të tij, qoftë kur e kërkon interesi i sjelljes së moralshme, i rendit publik ose i sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, ose kur e kërkon interesi i jetës private të palëve, qoftë edhe kur gjykata e quan krejtësisht të domosdoshme në qoftë se, për disa rrethana të veçanta të çështjes, publiciteti mund të dëmtojë interesat e drejtësisë; megjithatë çdo gjykim i dhënë në çështjen penale ose civile do të jetë publik, me përjashtim të rasteve kur interesi i të miturve kërkon ndryshe ose në qoftë se procesi ka të bëjë me mosmarrëveshje martesore ose me kujdestarinë e fëmijëve.

PNDPCP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 14 para 2

Secili person i akuzuar për një veprë penale ka të drejtë të konsiderohet i pafajshëm derisa fajësia e tij të provohet në përputhje me ligjin.

Neni 2 para 3

Çdo shtet palë i këtij Pakti zotohet:

PNDPCP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

- (a) Të sigurojë që çdo person, kur t'i shkelen të drejtat dhe liritë e njohura në këtë Pakt, të ketë të drejtë në një mjet juridik efektiv, edhe atëherë kur shkeljen e kryejnë personat me rastin e ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare;
- (b) Të sigurojë që autoriteti kompetent gjyqësor, administrativ ose legjislativ, ose çdo autoritet tjetër që është kompetent në bazë të legjislacionit të shtetit, do t'i përçaktojë të drejtat e këtij personi që paraqet mjetin juridik si dhe të zhvillojë mundësitë e paraqitjes së mjetit juridik.
- (c) Të sigurojë që autoritetet kompetente do të veprojnë sipas çdo mjeti juridik që do të njihet si i përligjur.

Neni 15 para 1

PNDPCP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Askush nuk duhet të dënohet për veprime ose mosveprime të cilat nuk kanë qenë vepra penale sipas të drejtës kombëtare ose ndërkombëtare në kohën kur janë kryer. Po ashtu nuk duhet të jepet një dënim më i rëndë se ai që mund të zbatohet në kohën kur është kryer vepra penale. Në qoftë se më vonë, pas kryerjes së veprës, ligji parashikon një dënim më të lehtë, keqburësi duhet të përfitojë nga kjo

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 26

PNDCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Të gjithë njerëzit janë të barabartë përpara ligjit dhe kanë të drejtë mbrojtjeje të barabartë të ligjit pa kurrfarë dallimi. Lidhur me këtë, ligji duhet të ndalojë çdo diskriminim dhe të garantojë për të gjithë, mbrojtje të barabartë dhe efektive, kundër çdo diskriminimi e sidomos për shkak të racës, ngjyrës, seksit, gjuhës, fesë, opinionit politik dhe çdo opinionit tjetër, origjinës kombëtare apo shoqërore, pasurisë, lindjes ose çdo situatë tjetër.

Neni 3

PNDCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Shtetet palë të këtij Pakti zotohen të sigurojnë të drejtën e barabartë të burrit dhe të gruas lidhur me gëzimin e të gjitha të drejtave civile dhe politike të përcaktuara në këtë Pakt

Neni 24 1.

PNDCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Çdo fëmijë, pa asnjë dallim të bazuar në racë, ngjyrë, seks, gjuhë, fe, origjinë kombëtare apo shoqërore, pasuri apo lindje, ka të drejtë të ketë masat e atilla të mbrojtjes që kërkon gjendja e tij si i mitur nga ana e familjes së tij, shoqërisë dhe shtetit, të cilat duhet të marrin masa për këtë qëllim

PNDCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Article 6.1

E drejta e jetës është e drejtë e lindur e njeriut. Kjo e drejtë duhet të mbrohet me ligj. Askush nuk mund të privohet arbitrarisht nga jeta.

Article 6.2

PNDCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

2. Në vendet ku nuk është hequr dënimi me vdekje, ai mund të jepet vetëm për krimet më të rënda, në përputhje me ligjin në fuqi në kohën e kryerjes së krimit dhe nuk duhet të jetë në kundërshtim me dispozitat e këtij Pakti dhe me Konventën për Parandalimin dhe Ndjekjen e Krimit të Gjenocidit. Ky dënim mund të jepet vetëm në bazë të një gjykimi përfundimtar nga një gjykatë kompetente.

Article 6.3

PNDCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

3. Kur heqja e jetës përbën një krim gjenocidi, kuptohet se asnjë dispozitë e këtij neni nuk i jep të drejtë një shteti palë të këtij Pakti që në asnjë mënyrë t'i shmanget çfarëdo detyrimi që ka marrë përsipër në bazë të dispozitave të Konventës për Parandalimin dhe Ndjekjen e Krimit të Gjenocidit.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 6.4

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

4. Çdo i dënuar me vdekje ka të drejtë të kërkojë falje ose zëvendësim të dënimit. Amnistia, falja ose zëvendësimi i dënimit me vdekje mund të jepet në të gjitha rastet.

Article 6.5

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

5. Dënimi me vdekje nuk mund të jepet për krimet e kryera nga personat nën 18 vjeç dhe nuk mund të zbatohet ndaj grave shtatzëna.

Neni 9,1

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

1. Secili ka të drejtë të lirisë dhe të sigurisë së personit të tij. Askush nuk duhet të jetë objekt i një arrestimi ose burgimi arbitrarisht. Askush nuk duhet të privohet nga liria, përveç për arsye dhe në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj.

Neni 17.1

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

1. Askush nuk duhet të jetë objekt i ndërhyrjeve arbitrare ose të paligjshme në jetën e tij private, në familje, në shtëpi ose letërkëmbim, e as duhet të i shkelet nderi dhe reputacioni i tij në mënyrë të paligjshme.

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Neni 12.1

1. Secili që ndodhet ligjërisht në territorin e një shteti ka të drejtë të lëvizë lirisht brenda këtij territori si dhe të zgjedhë lirisht vendbanimin e tij.

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Neni 12.2

2. Secili është i lirë të braktisë çilindo vend, duke përfshirë edhe vendin e tij.

Neni 12.3

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

3. Të drejtat e sipërpërmendura mund të kufizohen vetëm kur kjo parashikohet me ligj, dhe kur është e nevojshme për të mbrojtur sigurinë kombëtare, rendin publik, shëndetin ose moralin publik ose të drejtat dhe liritë e të tjerëve, si dhe kur kjo kufizime janë në përputhje me të drejtat e tjera të njohura në këtë Pakt.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

PNDCP

Neni 12.4

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

4. Askush nuk duhet të privohet arbitrarisht nga e drejta për të hyrë në vendin e tij.

PNDCP

Neni 17.2

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

2. Secili ka të drejtë të ketë mbrojtje ligjore kundër ndërrhyrjeve dhe shkeljeve të tilla.

PNDCP

Neni 23.1

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

1. Familja është njësi e natyrshme dhe themelore e shoqërisë dhe ka të drejtë të ketë mbrojtjen e shoqërisë dhe të shtetit.

PNDCP

Neni 23.2

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

2. E drejta e burrit dhe gruas për t'u martuar dhe për të formuar familje duhet të njihet duke filluar nga mosha e pjekurisë.

Neni 23.3

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

3. Asnjë martesë nuk duhet të lidhet pa pëlqimin e lirë dhe të plotë të bashkëshortëve të ardhshëm.

Neni 23.4

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

4. Shtetet palë të këtij Pakti marrin masa të përshtatshme për të siguruar barazinë e të drejtave dhe të përgjegjësisë të bashkëshortëve lidhur me martesën, gjatë martesës dhe me rastin e prishjes së saj. Në rastet e prishjes së martesës, do të merren masa me qëllim që fëmijëve t'u sigurohet mbrojtja e nevojshme.

Neni 7

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Askush nuk duhet të nënshtrohet torturës dhe as dënimeve ose trajtimeve mizore, çnjerëzore e poshtëruese. Në veçanti, askush nuk duhet të nënshtrohet një eksperimenti mjekësor ose shkencor pa pëlqimin e tij të lirë.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 8

1. Askush nuk duhet t' mbahet n' robëri; robëria dhe tregtia me robër jan' t' ndaluara n' t' gjitha format e tyre:

2. Askush nuk duhet t' mbahet n' nj' gjendje n'nshtimi,

3. (a) Askush nuk duhet t' shtr'ngohet t' kryej' pun' t' detyruar ose t' detyrueshme;

(b) Paragrafi 3 (a) nuk duhet t' interpretohet asisoj sikur ndalon vuajtjen e dënimit me punë të detyruar të dhënë nga një gjykatë kompetente, n' ato vende ku disa krime nd'shkohen me burgim t' shoq'ruar me pun' t' detyruar;

PNDKP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

(c) N' kuptim t' k'tij paragrafi, termi "pun' e detyruar ose e detyrueshme" nuk konsiderohet:

(i) Çdo pun' ose sh'rbim që nuk është përmendur n' n'paragrafin (b), q' k'rkohet normalisht t' kryhet nga nj' person i burgosur n' baz' t' nj' vendimi gjyq'sor t' rregullt ose nga një person i cili 'sht' liruar me kusht;

(ii) Çdo sh'rbim me karakter ushtarak dhe, n' vendet ku njihet kund'rshtimi i nd'rgjegjes, çdo sh'rbim komb'tar q' k'rkohet në bazë të ligjit nga kund'rshtuesit e nd'rgjegjes;

(iii) Çdo sh'rbim q' k'rkohet n' raste të jashtëzakonshme ose t' fatkeq'sive q' rrezikojn' jet'n ose mir'qenien e bashk'sis';

(iv) Çdo pun' ose sh'rbim q' b'n pjes' n' detyrimet qytetare normale.

1. Secili ka të drejtën e lirisë dhe të sigurisë së personit të tij. Askush nuk duhet të jetë objekt i një arrestimi ose burgimi arbitrar. Askush nuk duhet të privohet nga liria, përveç për arsye dhe në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj.
2. Çdo person i arrestuar duhet të informohet, në çastin e arrestimit, për arsyet e arrestimit dhe menjëherë duhet të njoftohet lidhur me çdo akuzë që bëhet kundër tij.
3. Çdo person i arrestuar ose i ndaluar për shkak të një veprë penale duhet të nxirret, pa vonesë, përpara një gjykatësi ose ndonjë zyrtari tjetër të autorizuar me ligj për ushtrimin e funksioneve gjyqësore dhe duhet të gjykohet brenda një afati të arsyeshëm ose të lirohet. Ndalimi i personave të cilët presin të gjykohen nuk duhet të jetë rregull i përgjithshëm, por lirimi mund të kushtëzohet me garanci për të siguruar daljen e të interesuarit para gjyqit, në cilëndo fazë tjetër të procedurës gjyqësore, dhe po që se paraqitet nevoja, edhe për ekzekutimin e gjykimit.
4. Çdo person që privohet nga liria e tij me masa arrestimi ose ndalimi ka të drejtë ankese në një gjykatë me qëllim që kjo të vendosë, pa vonesë, lidhur me ligjshmërinë e masës së ndalimit dhe të urdhërojë lirimin e tij në qoftë se ndalimi është i paligjshëm.
5. Çdo person që është viktimë e një arrestimi ose ndalimi të paligjshëm ka të drejtë dëmshpërblimi.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 4

2. Askush nuk do të shtrëngohet të kryejë punë me dhunë ose të detyruar.

3. Për qëllim të këtij neni, termi “punë e kryer me dhunë ose e detyruar”, nuk përfshin:

4

a) çdo lloj pune që i kërkohet të kryejë zakonisht një personi të ndaluar në kushtet e parashikuara nga neni 5 i kësaj Konvente ose gjatë lirimit të tij me kusht;

PNDKP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

b) çdo lloj shërbimi të karakterit ushtarak ose, në rastin e kundërshtarëve të ndërgjegjes në

vendet ku kundërshtimi i ndërgjegjes është i njohur me ligj, shërbimi që kryhet në vend të shërbimit

ushtarak të detyrueshëm;

c) çdo lloj shërbimi që kërkohet në rast krizash ose fatkeqësish, që kërcënon jetën ose mirëqenien e komunitetit;

d) çdo lloj pune ose shërbimi që është pjesë e detyrimeve normale qytetare

PNDKP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 14 para. 7

Askush nuk mund të ndiqet ose të ndëshkohet për një veprim për të cilën ai është dënuar ose liruar njëherë në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të çdo vendi.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 18

1. Secili ka t? drejt?n e liris? s? mendimit, nd?rgjegjes dhe fes?. Kjo e drejt? p?rfshin lirin? p?r t? pasur ose p?r t? adoptuar nj? fe ose nj? besim prej tij, si dhe lirin? p?r t?manifestuar fen? apo besimin e vet, qoft? individualisht apo s? bashku me t? tjer?t, si publikisht ashtu edhe privatisht, n?p?rmjet kultit dhe kryerjes s? riteve, praktikave dhe arsimit.

PNDCP

**Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike**

2. Askush nuk duhet t'i n?nshtrohet ndonj? shtr?ngimi q? do të mund t? prekte lirin? e tij p?r t? pasur ose p?r t? adoptuar nj? fe ose nj? besim t? zgjedhur prej tij.

3. Liria e manifestimit të fes? apo të besimit të vet mund t? b?het objekt vet?m i kufizimeve t? parapara me ligj dhe q? jan? t? domosdoshme p?r mbrojtjen e siguris?, t?rendit e t? sh?ndetit publik, ose t? moralit apo të lirive dhe t? drejtave themelore t? tjer?ve.

4. Shtetet pal? t? k?tij Pakti zotohen t? respektojn? lirin? e prind?rve dhe, kur ?sht? e zbatueshme, t? kujdestar?ve t? ligjsh?m p?r t? siguruar edukimin fetar dhe moral t?f?mij?ve t? tyre n? p?rputhje me bindjet e tyre.

Neni 19.3

PNDCP

**Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike**

3. Ushtimi i lirive t? parashikuara n? paragrafin 2 t? këtij neni, n?nkupton detyra dhe përgjegj?si t? posaçme. P?r rrjedhoj? ai mund t'u n?nshtrohet disa kufizimeve t? cilat duhet t? p?rcaktohen shprehimisht me ligj dhe t? jen? t? domosdoshme:

(a) P?r respektimin e t? drejtave ose t? reputacionit t? t? tjer?ve;

(b) P?r mbrojtjen e siguris? komb?tare, t? rendit publik, t? sh?ndetit ose t? moralit publik.

Neni 25

PNDCP

**Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike**

Çdo qytetar ka t? drejt? dhe mund?si, q? pa asnj? nga dallimet e p?rmendura n? nenin 2 dhe pa kufizime t? paarsyeshme: (a) T? marr? pjes? n? drejtimin e pun?ve publike, qoft? drejtp?rs?drejti ose n?përmjet p?rfaq?suesve t? zgjedhur lirisht; (b) T? votoj? dhe t? zgjedhet gjat? zgjedhjeve të vërteta t? her?pashershme, me votim t? p?rgjithsh?m dhe t? barabart? dhe me vota t? fshehta, t? cilat sigurojn? shprehjen e lir? t? vullnetit t? zgjedh?sve; (c) T? pranohet, n? kushte t? p?rgjithshme barazie, p?r t? ushtruar funksione publike në vendin e tij.

Neni 21

PNDCP

**Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike**

Njihet e drejta e mbledhjes paqësore. Ushtimi i k?saj t? drejte mund t? jet? objekt vet?m i kufizimeve q? diktohen sipas ligjit dhe q? jan? t? nevojshme n? nj? shoq?ri demokratike, n? interes t? siguris? komb?tare, t? qet?sis? dhe rendit publik, ose p?r t? mbrojtur sh?ndetin ose moralin publik, apo t? drejtat dhe lirin? e t? tjer?ve.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 14 para. 1

PNDKP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

1 Të gjithë janë të barabartë përpara gjykatave dhe organeve të drejtësisë. Çdo person ka të drejtë që çështja e tij të trajtohet me paanshësi dhe publikisht nga një gjykatë kompetente, e pavarur dhe e paanshme, e ngritur sipas ligjit, që do të vendosë qoftë për përcaktimin e çdo akuze të karakterit penal që drejtohet kundër tij, qoftë për konfliktet lidhur me të drejtat dhe detyrimet e tij në fushën civile. Shtypi dhe publiku mund të largohen gjatë gjithë procesit ose të një pjese të tij, qoftë kur e kërkon interesi i sjelljes së moralshme, i rendit publik ose i sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, ose kur e kërkon interesi i jetës private të palëve, qoftë edhe kur gjykata e quan krejtësisht të domosdoshme në qoftë se, për disa rrethana të veçanta të çështjes, publiciteti mund të dëmtojë interesat e drejtësisë; megjithatë çdo gjykim i dhënë në çështjen penale ose civile do të jetë publik, me përjashtim të rasteve kur interesi i të miturve kërkon ndryshe ose në qoftë se procesi ka të bëjë me mosmarrëveshje martesore ose me kujdestarinë e fëmijëve.

Neni 22

PNDKP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

1. Secili person ka të drejtë të bashkohet lirisht me të tjerët, duke përfshirë të drejtën për të formuar sindikata dhe për të marrë pjesë në të për mbrojtjen e interesave të veta.

2. Ushtrimi i kësaj të drejte mund të jetë objekt vetëm i kufizimeve që parashikohen me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurisë kombëtare, qetësisë dhe rendit publik, ose për të mbrojtur shëndetin ose moralin publik apo të drejtat dhe liritë e të tjerëve. Ky nen nuk ndalon kufizimet ligjore për ushtrimin e kësaj të drejte nga antarët e forcave të armatosura dhe të policisë.

18 (4)

PNDKP

Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Secili ka të drejtë të lirisë së mendimit, ndërgjegjes dhe fesë. Kjo e drejtë përfshin lirinë për të pasur ose për të adoptuar një fe ose një besim prej tij, si dhe lirinë për të manifestuar fenë apo besimin e vet, qoftë individualisht apo së bashku me të tjerët, si publikisht ashtu edhe privatisht, nëpërmjet kultit dhe kryerjes së riteve, praktikave dhe arsimit.

4. Shtetet palë të këtij Pakti zotohen të respektojnë lirinë e prindërve dhe, kur është e zbatueshme, të kujdestarëve të ligjshëm për të siguruar edukimin fetar dhe moral të fëmijëve të tyre në përputhje me bindjet e tyre.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 4.1

PNDPCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

1. Një kohën kur një rrezik publik i jashtëzakonshëm kërcënon ekzistencën e kombit dhe shpallet zyrtarisht si i tillë, shtetet palë të këtij Pakti mund të marrin masa me të cilat shmangen detyrimet e parashikuara në këtë Pakt, në vëllimin përpikërisht të caktuar sipas kërkesave të situatës, me kusht që këto masa të mos jenë në mospërputhje me detyrimet e tyre të tjera sipas të drejtës ndërkombëtare dhe të mos ngatërrojnë, si pasojë, një diskriminim të bazuar vetëm në racë, ngjyrë, seks, gjuhë, fe, ose origjinë shoqërore.

Neni 4.2

PNDPCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

2. Asnjë shmangie nga nenet, 6, 7, 8, (par. 1 dhe 2), 11, 15, 16, dhe 18 nuk mund të bëhet sipas kësaj dispozite.

Neni 4.3

PNDPCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

3. Shtetet palë të këtij Pakti që shfrytëzojnë të drejtën e shmangies, nëpërmjet Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, i njoftojnë menjëherë shtetet e tjera palë të këtij Pakti lidhur me dispozitat nga të cilat ato janë shmangur si dhe lidhur me arsyet që i kanë shtyrë të bëjnë këtë shmangie. Me ndërmjetësimin e njëjtë bëhet një kumtim i mëtejshëm lidhur me datën kur këto shtete do t'u japin fund këtyre shmangieve.

Neni 4

PNDPCP
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

1. Një kohën kur një rrezik publik i jashtëzakonshëm kërcënon ekzistencën e kombit dhe shpallet zyrtarisht si i tillë, shtetet palë të këtij Pakti mund të marrin masa me të cilat shmangen detyrimet e parashikuara në këtë Pakt, në vëllimin përpikërisht të caktuar sipas kërkesave të situatës, me kusht që këto masa të mos jenë në mospërputhje me detyrimet e tyre të tjera sipas të drejtës ndërkombëtare dhe të mos ngatërrojnë, si pasojë, një diskriminim të bazuar vetëm në racë, ngjyrë, seks, gjuhë, fe, ose origjinë shoqërore.

2. Asnjë shmangie nga nenet, 6, 7, 8, (par. 1 dhe 2), 11, 15, 16, dhe 18 nuk mund të bëhet sipas kësaj dispozite.

3. Shtetet palë të këtij Pakti që shfrytëzojnë të drejtën e shmangies, nëpërmjet Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, i njoftojnë menjëherë shtetet e tjera palë të këtij Pakti lidhur me dispozitat nga të cilat ato janë shmangur si dhe lidhur me arsyet që i kanë shtyrë të bëjnë këtë shmangie. Me ndërmjetësimin e njëjtë bëhet një kumtim i mëtejshëm lidhur me datën kur këto shtete do t'u japin fund këtyre shmangieve.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 5

PNDP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

1. Asnjë dispozitë e këtij Pakti nuk mund të interpretohet asisoj sikur i njeh një shteti, një grupi ose një personi çfarëdo të drejta për të zhvilluar ndonjë veprimtari ose për të kryer një veprim që synon shkeljen e të drejtave dhe lirive të njohura në këtë Pakt ose kufizimin e tyre në një shkallë më të gjerë se sa parashikohet me këtë Pakt.

2. Nuk lejohet asnjë kufizim ose shmangie nga cilatdo të drejta themelore të njeriut që janë të njohura ose që janë në fuqi në ndonjë shtet palë të këtij Pakti në përputhje me ligjet, konventat, aktet ose zakonet e tjera me pretekstin se ky Pakt nuk i njeh ose i njeh në një shkallë më të vogël.

Neni 22.2

PNDP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

2. Ushtrimi i kësaj të drejte mund të jetë objekt vetëm i kufizimeve që parashikohen me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurisë kombëtare, qetësisë dhe rendit publik, ose për të mbrojtur shëndetin ose moralin publik apo të drejtat dhe liritë e të tjerëve. Ky nen nuk ndalon kufizimet ligjore për ushtrimin e kësaj të drejte nga antarët e forcave të armatosura dhe të policisë.

Neni 18 (4)

PNDP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

4. Shtetet palë të këtij Pakti zotohen të respektojnë lirinë e prindërve dhe, kur është e zbatueshme, të kujdestarëve të ligjshëm për të siguruar edukimin fetar dhe moral të fëmijëve të tyre në përputhje me bindjet e tyre.

Neni 23 (4)

PNDP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

4. Shtetet palë të këtij Pakti marrin masa të përshtatshme për të siguruar barazinë e të drejtave dhe të përgjegjësisë të bashkëshortëve lidhur me martesën, gjatë martesës dhe me rastin e prishjes së saj. Në rastet e prishjes së martesës, do të merren masa me qëllim që fëmijëve t'u sigurohet mbrojtja e nevojshme.

Neni 1.2

PNDP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Të gjithë popujt, për qëllimet e tyre, mund të disponojnë lirshëm pasurinë dhe burimet e tyre natyrore pa paragjykuar detyrimet që rrjedhin nga bashkëpunimi ekonomik ndërkombëtar, bazuar në parimin e përfitimit të ndërsjellë, dhe të drejtës ndërkombëtare. Në asnjë rast një popull nuk mund të privohet nga mjetet e veta të jetesës.

Neni 6.1

PNDP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Cdo qenie njerëzore ka të drejtën e natyrshme të jetës. Kjo e drejtë mbrohet me ligj. Askush nuk mund të privohet në mënyrë arbitrare nga jeta e tij.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

PND
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 2.3

2. 3. Çdo shtet palë i këtij Pakti zotohet: (a) Të sigurojë që çdo person, kur t'i shkelen të drejtat dhe liritë e njohura në këtë Pakt, të ketë të drejtën e një mjeti juridik efektiv, edhe atëherë kur shkeljen e kryejnë personat me rastin e ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare; (b) Të sigurojë që autoriteti kompetent gjyqësor, administrativ ose legjislativ, ose çdo autoritet tjetër që është kompetent në bazë të legjislacionit të shtetit, do t'i përcaktojë të drejtat e këtij personi që paraqet mjetin juridik si dhe të zhvillojë mundësitë e paraqitjes së mjetit juridik. (c) Të sigurojë që autoritetet kompetente do të veprojnë sipas çdo mjeti juridik që do të njihet si i përligjur.

PND
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 2.3 a

(a) Të sigurojë që çdo person, kur t'i shkelen të drejtat dhe liritë e njohura në këtë Pakt, të ketë të drejtën e një mjeti juridik efektiv, edhe atëherë kur shkeljen e kryejnë personat me rastin e ushtrimit të funksioneve të tyre zyrtare:

PND
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 2.3b

(b) Të sigurojë që autoriteti kompetent gjyqësor, administrativ ose legjislativ, ose çdo autoritet tjetër që është kompetent në bazë të legjislacionit të shtetit, do t'i përcaktojë të drejtat e këtij personi që paraqet mjetin juridik si dhe të zhvillojë mundësitë e paraqitjes së mjetit juridik.

PND
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 2.3c

2.3(c) Të sigurojë që autoritetet kompetente do të veprojnë sipas çdo mjeti juridik që do të njihet si i përligjur.

PND
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 25

25 Çdo qytetar ka të drejtë dhe mundësi, që pa asnjë nga dallimet e përmendura në nenin 2 dhe pa kufizime të paarsyeshme: (a) Të marrë pjesë në drejtimin e punëve publike, qoftë drejtpërdrejt ose nëpërmjet përfaqësuesve të zgjedhur lirisht; (b) Të votojë dhe të zgjedhet gjatë zgjedhjeve të vërteta të erpashshme, me votim të përgjithshëm dhe të barabartë dhe me vota të fshehta, të cilat sigurojnë shprehjen e lirë të vullnetit të zgjedhësve; (c) Të pranohet, në kushte të përgjithshme barazie, për të ushtruar funksione publike në vendin e tij.

PND
Pakti Nderkombëtar për
të Drejtat civile dhe
Politike

Neni 25a

(a) Të marrë pjesë në drejtimin e punëve publike, qoftë drejtpërdrejt ose nëpërmjet përfaqësuesve të zgjedhur lirisht;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Neni 25b

(b) Të votojë dhe të zgjedhet gjatë zgjedhjeve të vërteta të herëpashershme, me votim të përgjithshëm dhe të barabartë dhe me vota të fshehta, të cilat sigurojnë shprehjen e lirë të vullnetit të zgjedhësve;

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Neni 25c

(c) Të pranohet, në kushte të përgjithshme barazie, për të ushtruar funksione publike në vendin e tij.

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Neni 19.1

Secili duhet të ketë të drejtën e opinionit pa ndonjë ndërhyrje.

Neni 19.2

PNDCP

Pakti Nderkombëtar për të Drejtat civile dhe Politike

Secili duhet të ketë të drejtën e lirisë së shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e kërkimit, marrjes dhe përhapjes së informacioneve dhe ideve të gjitha llojeve, pavarësisht nga kufijtë, qoftë me gojë, me shkrim, në formë të shtypur ose artistike, ose me çdo mjet tjetër të zgjedhur prej tij.

Neni 1

1. Për qëllimet e kësaj Konvente termi “torturë” nënkupton çdo veprim me të cilin personit tjetër i shkaktohen qëllimisht dhembje a vuajtje të rënda, fizike ose mendore, me

KKTTDMÇP

Konventa Kundër Torturës dhe Trajtimeve a Dënimeve të Tjera Mizore, Çnjerëzore ose Poshtëruese

qëllim që të sigurojë nga ai ose nga ndonjë person i tretë, informacione ose pohime për ta dënuar për veprën të cilën ai ose ndonjë person i tretë e ka kryer ose dyshohet se e ka kryer, ose me qëllim që të frikësohet ose detyrohet ai ose ndonjë person i tretë, ose për ndonjë arsye tjetër të bazuar në diskriminimin e cilitdo lloji, kur dhembjet ose vuajtjet e tilla shkaktohen nga një person zyrtar ose nga një person i tretë që vepron sipas detyrës zyrtare ose me nxitjen a pëlqimin e tij. Ky term nuk përfshin vuajtjet ose dhembjet që rezultojnë vetëm nga sanksionet ligjore, që u përkasin ose janë shkaktuar prej tyre.

2. Ky nen nuk cenon asnjë dokument ndërkombëtar ose asnjë ligj kombëtar që përmban ose mund të përmbajë dispozita të një zbatimi më të gjerë.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

Neni 2

1. Çdo shtet palë merr masa efektive legjislative, administrative, gjyqësore, ose masa të tjera për të parandaluar veprimet e torturës në cilindo territor nën juridiksionin e tij.
2. Asnjë rrethanë e jashtëzakonshme, e çfarëdo lloji, qoftë gjendje e luftës ose kërcënim nga lufta, paqëndrueshmëri e brendshme politike apo çdo gjendje tjetër e jashtëzakonshme, nuk mund të shërbejë si shfajësim për torturën.
3. Urdhëri i dhënë nga një epror ose autoritet publik nuk mund të shërbejë si shfajësim për torturën.

Neni 3

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

1. Asnjë shtet palë nuk do të dëbojë, nuk do të prapësojë, e as nuk do të ekstradojë një person në një shtet tjetër ku ka arsye serioze për të besuar sa ai rrezikon t'i nënshtrohet torturës.
2. Me qëllim të përcaktimit nëse ekzistojnë arsye të tilla, autoritetet kompetente do të marrin parasysh të gjitha rrethanat përkatëse duke përfshirë, kudo që është e zbatueshme, ekzistimin e një vister dhunimesh sistematike, të rënda, flagrante ose masive të të drejtave të njeriut në një shtet përkatës.

Neni 4

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

1. Çdo shtet palë siguron që të gjitha veprimet e torturës të konsiderohen vepra penale nga ligji i tij penal. E njëjta gjë vlen për tentim ushtrimin e torturës dhe për çdo veprim tjetër të kryer nga çdo person si pjesëmarrës në torturë apo në bashkëveprim.
2. Çdo shtet palë do të japë dënime përkatëse për këto vepra penale duke marrë parasysh seriozitetin e tyre.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 7

1. Shteti palë, në territorin e të cilit është gjetur kryerësi i supozuar i një vepre penale të përmendur në nenin 4, në rast se nuk e ekstradon atë, ua parashtron çështjen në rastin e

**KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese**

parashikuar në nenin 5, autoriteteve të veta kompetente me qëllim të marrjes së masave të ndjekjes penale.

2. Këto autoritete marrin vendime në të njëjtat kushte sikurse edhe për çdo vepër penale ordinere të një natyre serioze, sipas të drejtës së këtij shteti. Në rastet e parashikuara në nenin 5, paragrafin 2, standardet e dëshmisë që zbatohen për ndjekjen dhe dënimin nuk janë në asnjë mënyrë më pak të rrepta ose ato që zbatohen në rastet e parashikuara në nenin 5, paragrafin 1.

3. Çdo personi të ndjekur për një nga veprat e parashikuara në nenin 4 i garantohet një trajtim i bazuar në drejtësi në të gjitha fazat e procesit.

Neni 8

1. Veprat e parashikuara në nenin 4 duhet të përfshihen detyrimisht në çdo traktat ekstradimi të përfunduar ndërmjet shteteve palë. Shtetet palë zotohen t'i përfshijnë veprat e sipërpërmendura në çdo traktat ekstradimi që do të përfundohet ndërmjet tyre.

**KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese**

2. Në qoftë se një shtet palë që e kushtëzon ekstradimin me ekzistencën e një traktati, merr një kërkesë ekstradimi nga një tjetër shtet palë me të cilin nuk është i lidhur me një traktat ekstradimi, ai mund ta konsiderojë këtë konventë një bazë juridike për ekstradim përse u përket veprave penale të sipërpërmendura. Ekstradimi varet nga kushtet e tjera të parashikuara nga e drejta e shtetit të cilit i është paraqitur kërkesa.

3. Shtetet palë që nuk e kushtëzojnë ekstradimin me ekzistencën e një traktati i njohin veprat e sipërpërmendura si rast ekstradimi ndërmjet tyre në kushtet e parashikuara nga e drejta e shtetit të cilit i është paraqitur kërkesa.

4. Ndërmjet shteteve palë veprat e sipërpërmendura konsiderohen, përse i përket mundësisë së ekstradimit, të kryera si në vendin ku kanë ndodhur ashtu edhe në territorin që është nën juridiksionin e shteteve të cilat detyrohen të vendosin kompetencën e tyre në bazë të nenit 5, paragrafit 1.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 10

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

1. Çdo shtet palë siguron që arsimi dhe informacioni në lidhje me ndalimin e torturës të jenë pjesë përbërëse e trajnimit të personelit civil ose ushtarak të ngarkuar për zbatimin e ligjeve, të personelit mjekësor, të personave zyrtarë dhe të personave të tjerë të cilët mund të marrin pjesë në ruajtjen, marrjen në pyetje ose trajtimin e çdo individi të paraburgosur, të privuar nga liria ose të burgosur në çfarëdo mënyre.
2. Çdo shtet palë përfshin ndalimin e sipërpërmendur në rregullat ose udhëzimet e nxjerra lidhur me detyrimet dhe atributet e personave të tillë.

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

Neni 11

Çdo shtet palë ushtron një mbikëqyrje sistematike të rregullave, udhëzimeve, metodave dhe praktikave të pyetjes dhe të dispozitave lidhur me ruajtjen dhe trajtimin e personave të arrestuar, të privuar nga liria ose të burgosur në çfarëdo mënyre në çdo pikë të territorit nën juridiksionin e tij, me qëllim që të mënjanohet çdo rast i torturës.

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

Neni 12

Çdo shtet palë siguron që autoritetet kompetente të fillojnë menjëherë një hetim të paanshëm kurdoherë që ka motive të arsyeshme për të besuar se një veprim i torturës është kryer në çdo pikë të territorit nën juridiksionin e tij.

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

Neni 13

Çdo shtet palë i siguron çdo personi që pretendon se i është nënshtruar torturës në cilindo territor nën juridiksionin e tij të drejtën e ankimit pranë autoriteteve kompetente të shtetit në fjalë, të cilat do ta shqyrtojnë çështjen menjëherë dhe me paanësi. Do të merren masa për të siguruar mbrojtjen e ankuesit dhe të dëshmitarëve kundër keqtrajtimin ose frikësimit si pasojë e ankimit ose e dhënies së një dëshmie.

Neni 14

KKTTDMÇP
Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

1. Çdo shtet palë, në sistemin e vet juridik, i siguron viktimës së një akti të torturës të drejtën për të kërkuar reparacion dhe për t'u dëmshpërblyer me drejtësi dhe në mënyrë adekuate, duke përfshirë mjetet e nevojshme për riaftësim sa më të shpejtë. Në rast të vdekjes së viktimës si pasojë e një veprimi të torturës, ata që kanë pasur pasoja prej saj kanë të drejtë për dëmshpërblim.
2. Ky nen nuk përjashton asnjë të drejtë për dëmshpërblimin të cilin viktima ose personat e tjerë do t'i gëzonin në bazë të ligjeve të vendit.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KKTTDMÇP

Neni 15

Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

Çdo shtet palë siguron për çdo deklaratë e cila është provuar të jetë marrë nëpërmjet torturës, të mos përdoret si element prove në një proces, përveç rastit kur ky fakt përdoret kundër personit të akuzuar për torturë për të provuar se është dhënë deklarata.

Neni 16

1. Çdo shtet palë zotohet të parandalojë në çdo territor nën juridiksionin e tij veprime të tjera që përbëjnë dënime a trajtime mizore, çnjerëzore ose poshtëruese, që nuk janë veprime torture, siç është përcaktuar kjo në nenin 1, kur veprime të tilla janë kryer nga një person zyrtar ose nga çdo persopn tjetër që vepron me titull zyrtar, ose me nxitjen e tij ose me miratimin e tij të shprehur ose të heshtur. Në veçanti, detyrimet e përfshira në nenet 10, 11, 12 dhe 13, janë të zbatueshme duke përmendur në vend të torturës forma të tjera të dënimeve a trajtimeve mizore, çnjerëzore ose poshtëruese.

2. Dispozitat e kësaj Konvente nuk pengojnë dispozitat e cilitdo instrument tjetër ndërkombëtar ose të ligjit të vendit, që ndalojnë dënimet a trajtimet mizore, çnjerëzore ose poshtëruese, ose kanë të bëjnë me ekstradimin a dëbimin.

Neni 14

KKTTDMÇP

Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

1. Çdo shtet palë, në sistemin e vet juridik, i siguron viktimës së një akti të torturës të drejtën për të kërkuar reparacion dhe për t'u dëmshpërblyer me drejtësi dhe në mënyrë adekuate, duke përfshirë mjetet e nevojshme për riaftësim sa më të shpejtë. Në rast të vdekjes së viktimës si pasojë e një veprimi të torturës, ata që kanë pasur pasoja prej saj kanë të drejtë për dëmshpërblim.

2. Ky nen nuk përjashton asnjë të drejtë për dëmshpërblimin të cilin viktimat ose personat e tjerë do t'i gëzonin në bazë të ligjeve të vendit.

Neni 5

KKTTDMÇP

Konventa Kundër
Torturës dhe
Trajtimeve a Dënimeve
të Tjera Mizore,
Çnjerëzore ose
Poshtëruese

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë e të sigurisë personale. Askujt nuk mund t'i hiqet liria, me përjashtim të rasteve që vijojnë dhe në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj: (a) kur burgoset ligjërisht, pas një dënimi të dhënë nga një gjykatë kompetente; (b) kur arrestohet ose burgoset ligjërisht për moszbatim të një urdhri të dhënë nga gjykata në përputhje me ligjin ose për të garantuar përmbushjen e një detyrimi të parashikuar nga ligji; (c) kur është arrestuar dhe paraburgosur për t'u çuar përpara autoritetit gjyqësor kompetent, kur ka arsye të besueshme për të dyshuar se ai ka kryer një vepër penale ose kur ka motive të arsyeshme për të besuar se është e nevojshme që të pengohet të kryejë një vepër penale ose të largohet pas kryerjes së saj; (d) kur një i mitur ndalohet ligjërisht, për qëllim edukimi të mbikëqyrur, ose për ndalimin e tij të ligjshëm, me qëllim që të çohet përpara autoritetit kompetent ligjor;

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

**Instrumentet
ndërkombëtare**

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Nenet

Neni 6.3 a

3. Çdo i akuzuar për një vepër penale ka të drejtat minimale të mëposhtme: (a) të informohet brenda një afati sa më të shkurtër, në një gjuhë që ai e kupton dhe në mënyrë të hollësishme, për natyrën dhe për shkakun e akuzës që ngrihet ndaj tij;

Neni 6 para. 3 (b)

3. Çdo i akuzuar për një vepër penale ka të drejtat minimale të mëposhtme: (b) t'i jepet koha dhe lehtësitë e përshtatshme për përgatitjen e mbrojtjes

Neni 6 para. 3 (e)

të ndihmohet falas nga një përkthyes, në qoftë se nuk kupton ose nuk flet gjuhën e përdorur në gjyq.

Neni 6 para. 3 (c)

të mbrohet vetë ose të ndihmohet nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij ose, në qoftë se ai nuk ka mjete të mjaftueshme për të shpërblyer mbrojtësin, t'i mundësohet ndihma ligjore falas kur këtë e kërkojnë interesat e drejtësisë

Neni 6 para. 1

1. Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile ose të çdo akuze penale kundër tij, çdo person ka të drejtë që çështja e tij të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme. Vendimi duhet të jepet publikisht, por prania në sallën e gjykatës mund t'i ndalojë shtypit dhe publikut gjatë tërë procesit ose gjatë një pjese të tij, në interes të moralit, të rendit publik ose sigurisë kombëtare në një shoqëri demokratike, kur kjo kërkohet nga interesat e të miturve ose mbrojtja e jetës private të palëve në proces ose në shkallën që çmohet tepër e nevojshme nga gjykata, kur në rrethana të veçanta publiciteti do të dëmtojte interesat e drejtësisë.

Instrumentet ndërkombëtare

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Nenet

Neni 6 para 2

Çdo person i akuzuar për një veprë penale prezumohet i pafajshëm, derisa fajësia e tij të provohet ligjërisht.

Neni 13

Çdokush, të cilit i janë shkelur të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Konventë, ka të drejtën e një zgjidhjeje efektive para një organi kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në përmbushje të funksioneve të tyre zyrtare.

Neni 7 para 1

Askush nuk mund të dënohet për një veprim ose një mosveprim, që në momentin kur është kryer nuk përbënte veprë penale, sipas të drejtës së brendshme ose ndërkombëtare. Po ashtu, nuk mund të jepet një dënim më i rëndë se ai që ishte i zbatueshëm në momentin kur është kryer vepra penale

NENI 14

Ndalimi i diskriminimit Gëzimi i të drejtave dhe i lirive të përcaktuara në këtë Konventë duhet të sigurohet, pa asnjë dallim të bazuar në shkaqe të tilla si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, mendimet politike ose çdo mendim tjetër, origjina kombëtare ose shoqërore, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose çdo status tjetër

Neni 2 .1

E drejta për jetën

1. E drejta e çdo njeriu për jetën mbrohet me ligj. Askujt nuk mund t'i merret jeta qëllimisht, me përjashtim të rastit kur zbatohet një vendim gjyqësor me vdekje, pas dënimit për një krim për të cilin ky dënim është parashikuar me ligj.

Neni 2.2

2. Marrja e jetës nuk konsiderohet të jetë shkaktuar në kundërshtim me këtë nen në rastet kur ajo vjen si pasojë e përdorimit të forcës, që është jo më shumë se absolutisht e nevojshme:

a. në mbrojtje të çdo personi nga dhuna e paligjshme;

b. për të kryer një arrestim të ligjshëm ose për të parandaluar arratisjen e një personi të cilit i është hequr liria ligjërisht; c. për të kundërshtuar, në përputhje me ligjin, një trazirë ose kryengritje.

Instrumentet ndërkombëtare

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Nenet

Neni 3

Ndalimi i torturës

Askush nuk mund t'i nënshtrohet torturës, as dënimeve ose trajtimeve Çnjerëzore ose poshtëruese.

Neni 8.1

1. Çdokush ka të drejtën e respektimit të jetës së tij private dhe familjare, banesës dhe korrespondencës së tij.

Neni 8.2

2. Autoriteti publik nuk mund të ndërhyjë në ushtrimin e kësaj të drejte, përveçse në shkallën e parashikuar nga ligji dhe kur është e nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, shëndetit ose moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive të të tjerëve

Neni 4

1. Askush nuk do të mbahet në skllavëri ose në robëri.

2. Askush nuk do të shtrëngohet të kryejë punë me dhunë ose të detyruar.

3. Për qëllim të këtij neni, termi “punë e kryer me dhunë ose e detyruar”, nuk përfshin:

a) çdo lloj pune që i kërkohet të kryejë zakonisht një personi të ndaluar në kushtet e parashikuara nga neni 5 i kësaj Konvente ose gjatë lirimimit të tij me kusht;

b) çdo lloj shërbimi të karakterit ushtarak ose, në rastin e kundërshtarëve të ndërgjegjes në

vendet ku kundërshtimi i ndërgjegjes është i njohur me ligj, shërbimi që kryhet në vend të shërbimit ushtarak të detyrueshëm;

c) çdo lloj shërbimi që kërkohet në rast krizash ose fatkeqësish, që kërcënon jetën ose mirëqenien e komunitetit;

d) çdo lloj pune ose shërbimi që është pjesë e detyrimeve normale qytetare.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 2

1. E drejta e çdo njeriu për jetën mbrohet me ligj. Askujt nuk mund t'i privohet jeta qëllimisht, me përjashtim të rastit kur zbatohet një vendim gjyqate pas dënimit për një krim për të cilin dënimi është parashikuar me ligj.

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

2. Privimi nga jeta nuk konsiderohet të shkaktohet në kundërshtim me këtë nen në rastet kur vjen nga përdorimi i forcës, që është jo më shumë se absolutisht i domosdoshëm:

a) në mbrojtje të çdo personi nga dhuna e paligjshme;

b) për të kryer një arrestim të ligjshëm ose për të parandaluar arratisjen e një personi të ndaluar ligjërisht;

c) në një veprim të ndërmarrë ligjërisht për qëllim të shuarjes së një trazire ose kryengritjeje.

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Neni 12 ?

E drejta për t'u martuar

Çdokush ka të drejtë të martohet dhe të krijojë familjen e tij.

Protokolli 7 Neni 4

E drejta për të mos u gjykuar ose dënuar dy herë 1. Askush nuk mund të ndiqet ose të dënohet penalisht nga juridiksioni i të njëjtit Shtet për një vepër për të cilën ai më parë ka qenë shpallur i pafajshëm ose dënuar me një vendim gjyqësor të forms së prerë, në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të atij Shteti. 2. Dispozitat e paragrafit të mësipërm nuk pengojnë rihapjen e procesit, në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të Shtetit të interesuar, në rast se fakte të reja ose të zbuluara rishtazi, ose një mangësi themelore në procedimet e mëparshme janë të një natyre të tillë që mund të cenojnë vendimin e dhënë. 3. Asnjë derogim nuk lejohet për këtë nen në përputhje me Nenin 15. të Konventës

Neni 9

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së mendimit, të ndërgjegjes e të fesë; kjo e drejtë nënkupton lirinë për të ndryshuar fenë ose besimin dhe lirinë, qoftë individualisht ose kolektivisht, publikisht ose privatisht nëpërmjet kultit, mësimdhënies, praktikave dhe kryerjes së riteve.

2. Liria e shfaqjes së fesë së tij ose besimeve të dikujt nuk mund t'i nënshtrohet kufizimeve të tjera, përveç atyre të parashikuara nga ligji dhe që përbëjnë masa të nevojshme në një shoqëri demokratike në interes të sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit publik, të shëndetit ose të moralit ose për mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të tjerëve.

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Instrumentet ndërkombëtare

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Nenet

Neni 10.1

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së shprehjes. Kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit dhe lirinë për të marrë ose për të dhënë informacione dhe ide pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pa marrë parasysh kufijtë. Ky nen nuk i ndalon Shtetet që të kërkojnë licencimin e ndërmarrjeve të transmetimeve kinematografike ose televizive.

Neni 3

E drejta për zgjedhje të lira

Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të organizojnë në intervale të arsyeshme kohore, zgjedhje të lira me votim të fshehtë, në kushte që sigurojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit për zgjedhjen e organit ligjvënës.

NENI 11.1

Liria e tubimit dhe e organizimit

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së tubimit paqësor dhe të organizimit me të tjerët, duke përfshirë të drejtën e themelimit me të tjerë të sindikatave dhe të pjesëmarrjes në to për mbrojtjen e interesave të tij.

Neni 11.2

2. Ushtrimi i këtyre të drejtave nuk mund t'u nënshtrohet kufizimeve të tjera përveç atyre që parashikohen me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për ruajtjen e shëndetit ose të moralit, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të të tjerëve. Ky nen nuk ndalon kufizime të ligjshme të ushtrimit të këtyre të drejtave nga pjesëtarë të forcave të armatosura, të policisë ose të administratës shtetërore.

Protokoli 1 neni 3

Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të organizojnë në intervale të arsyeshme kohore, zgjedhje të lira me votim të fshehtë, në kushte që sigurojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit për zgjedhjen e organit ligjvënës.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Neni 11

1. Çdokush ka të drejtën e lirisë së tubimit paqësor dhe të organizimit me të tjerët, duke përfshirë të drejtën e themelimit me të tjerë të sindikatave dhe të pjesëmarrjes në to për mbrojtjen e interesave të tij.
2. Ushtrimi i këtyre të drejtave nuk mund t'u nënshtrohet kufizimeve të tjera përveç atyre që parashikohen me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për ruajtjen e shëndetit ose të moralit, ose për mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të të tjerëve. Ky nen nuk ndalon kufizime të ligjshme të ushtrimit të këtyre të drejtave nga pjesëtarë të forcave të armatosura, të policisë ose të administratës shtetërore.

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Neni 2

Askujt nuk mund t'i mohohet e drejta për arsimim. Shteti, në ushtrimin e funksioneve që merr përsipër në fushën e edukimit dhe të arsimit, respekton të drejtën e prindërve për të siguruar këtë edukim dhe arsim në përputhje me bindjet e tyre fetare dhe filozofike.

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Prot. 1 neni 1

Çdo person fizik ose juridik ka të drejtën e gëzimit paqësor të pasurisë e tij. Askush nuk mund të privohet nga prona e tij, përveçse për arsye të interesit publik dhe në kushtet e parashikuara nga ligji dhe nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare. Megjithatë, dispozitat e mëparshme nuk çenojnë të drejtën e Shteteve për të zbatuar ligje, që ato i çmojnë të nevojshme për të rregulluar përdorimin e pasurive në përputhje me interesin e përgjithshëm ose për të siguruar pagimin e taksave ose të kontributeve ose të gjobave të tjera

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Neni 15.1

Derogimi në rastet e gjendjes së jashtëzakonshme

1. Në rast lufte ose rreziku tjetër publik që i kanoset jetës së kombit, çdo Palë e Lartë Kontraktuese mund të marrë masa që iu shmangen detyrimeve të parashikuara nga kjo Konventë, vetëm për aq sa e kërkon situata, me kusht që këto masa të mos jenë të papajtueshme me detyrimet e tjera sipas të drejtës ndërkombëtare.

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Neni 15.2

2. Dispozita e mësipërme nuk lejon asnjë shmangie si nga neni 2, me përjashtim të rastit të vdekjes që vjen si pasojë e akteve të ligjshme të luftës, ashtu edhe nga nenet 3, 4 (paragrafi 1) dhe 7.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ

Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

Nenet

Neni 15.3

3. Çdo Palë e Lartë Kontraktuese që ushtron këtë të drejtë derogimi e mban plotësisht të informuar Sekretarin e Përgjithshëm të Këshillit të Evropës për të gjitha masat e marra dhe arsyet pse ato janë marrë. Gjithashtu, ajo duhet të informojë Sekretarin e Përgjithshëm të Këshillit të Evropës për datën në të cilën këto masa kanë humbur fuqinë dhe dispozitat e Konventës vihen sërish në zbatim të plotë.

NENI 18

Kufiri i zbatueshmërisë së kufizimeve të të drejtave Kufizimet e lejuara sipas kësaj Konvente ndaj të drejtave dhe lirive të sipërpërmendura nuk do të zbatohen për qëllime të ndryshme nga ato për të cilat janë parashikuar.

Neni 10.2

2. Ushtrimi i këtyre lirive që përmban detyrime dhe përgjegjësi, mund t'u nënshtrohet atyre formaliteteve, kushteve, kufizimeve ose sanksioneve të parashikuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurisë kombëtare, integritetit territorial ose sigurisë publike, për mbrojtjen e rendit dhe parandalimin e krimit, për mbrojtjen e shëndetit ose të moralit, për mbrojtjen e dinjitetit ose të të drejtave të të tjerëve, për të ndaluar përhapjen e të dhënave konfidenciale ose për të garantuar autoritetin dhe paanshmërinë e pushtetit gjyqësor.

Instrumentet ndërkombëtare

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

KEDNJ
Konventa Evropiane
për Mbrojtjen e të
Drejtave dhe Lirive
Themelore të Njeriut
dhe Protokollet e saj

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Nenet

Neni 2 Protokoli Nr.4

Liria e lëvizjes

1. Kushdo që ndodhet në mënyrë të ligjshme në territorin e një Shteti ka të drejtë, brenda këtij territori, të lëvizë lirisht në të dhe të zgjedhë lirisht vendbanimin e tij.
2. Çdo person është i lirë të largohet nga çdo vend, duke përfshirë të tijin.
3. Ushtrimi i këtyre të drejtave nuk mund të bëhet objekt i kufizimeve të tjera nga ato të parashikuara në ligj dhe të domosdoshme në një shoqëri demokratike për sigurimin kombëtar ose sigurinë publike, ruajtjen e rendit publik, parandalimin e veprave penale, mbrojtjen e shëndetit apo të moralit, ose mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të tjerëve.
4. Të drejtat e parashtruara në paragrafin 1, në disa fusha të caktuara, mund t'u nënshtrohen disa kufizimeve të vendosura në përputhje me ligjin dhe të justifikuara nga interesi publik në një shoqëri demokratike.

Neni 5

Barazia ndërmjet bashkëshortëve

Bashkëshortët gëzojnë barazinë e të drejtave dhe të përgjegjësive me karakter civil midis tyre, si dhe në marrëdhëniet me fëmijët e tyre, në lidhje me martesën, gjatë martesës dhe gjatë zgjidhjes së saj. Ky nen nuk i pengon Shtetet që të marrin masat e nevojshme në interes të fëmijëve.

Neni 6 para 3

3. Çdo i akuzuar për një vepër penale ka të drejtat minimale të mëposhtme: 10 11 a. të informohet brenda një afati sa më të shkurtër, në një gjuhë që ai e kupton dhe në mënyrë të hollësishme, për natyrën dhe për shkakun e akuzës që ngrihet ndaj tij; b. t'i jepet koha dhe lehtësitë e përshtatshme për përgatitjen e mbrojtjes; c. të mbrohet vetë ose të ndihmohet nga një mbrojtës i zgjedhur prej tij, ose në qoftë se ai nuk ka mjete të mjaftueshme për të shpërblyer mbrojtësin, t'i mundësohet ndihma ligjore falas kur këtë e kërkojnë interesat e drejtësisë; d. të pyesë ose të kërkojë që të merren në pyetje dëshmitarët e akuzës dhe të ketë të drejtën e thirrjes dhe të pyetjes të dëshmitarëve në favor të tij, në kushte të njëjta me dëshmitarët e akuzës; e. të ndihmohet falas nga një përkthyes në qoftë se nuk kupton ose nuk flet gjuhën e përdorur në gjyq.

Neni 22

Secili, si anëtar i shoqërisë, ka të drejtë sigurimi social dhe t? drejta t? domosdoshme ekonomike, sociale e kulturore për dinjitetin e tij dhe për zhvillimin e lirë të personalitetit t? tij, me ndihmën e shtetit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar dhe në përputhje me organizimin dhe burimet e çdo shteti.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 11 para 1.

Secili që akuzohet për një veprë penale ka të drejtë të konsiderohet i pafajshëm derisa në bazë të ligjit të vërtetohet fajësia në një proces publik në të cilin i sigurohen të gjitha garancitë e nevojshme për mbrojtjen e tij

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 10

Secili ka të drejtë plotësisht të barabartë për gjykim të drejtë dhe publik para një gjykate të pavarur që do të vendosë për të drejtat dhe detyrimet e tij dhe për mbështetshmërinë e çdo akuze penale kundër tij.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 11 1.

Secili që akuzohet për një veprë penale ka të drejtë të konsiderohet i pafajshëm derisa në bazë të ligjit të vërtetohet fajësia në një proces publik në të cilin i sigurohen të gjitha garancitë e nevojshme për mbrojtjen e tij.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 8

Secili ka të drejtë që me mjete juridike efektive para gjykatave kompetente kombëtare të mbrohet nga veprimet e shkeljes së të drejtave themelore të garantuara me kushtetutë a me ligj.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 11 para 2

Askush nuk duhet të dënohet për veprime ose lëshime të cilat, në kohën kur janë kryer ato, nuk përbënin një veprë penale sipas ligjeve kombëtare a ndërkombëtare. Gjithashtu, nuk duhet të jepet një dënim më i rëndë se ai që ka mund të zbatohet në kohën kur është kryer vepra penale.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 2.

Secili gëzon të gjitha të drejtat dhe liritë e parashtruara në këtë Deklaratë pa kurrfarë kufizimesh përsa i përket racës, ngjyrës, gjinisë, gjuhës, besimit fetar, mendimit politik ose tjetër, origjinës kombëtare a shoqërore, pasurisë, lindjes ose tjetër. Asnjë dallim nuk do të bëhet në bazë të statusit politik, juridik ose ndërkombëtar të shtetit ose vendit të cilit i përket çdo njeri, qoftë kur shteti ose vendi është i pavarur, qoftë nën kujdestari, qoftë jo vetëqeverisës ose që gjindet në çfarëdo kushtesh të tjera të kufizimit të sovranitetit.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 7.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Të gjithë janë të barabartë para ligjit dhe kanë të drejtë pa asnjë diskriminim të mbrohen barabar nga ligji. Të gjithë kanë të drejtën për t'u mbrojtur barabar kundër çdo diskriminimi që cënon këtë Deklaratë, si dhe kundër çdo nxitje për një diskriminim të tillë.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 3

Gjithkush ka të drejtën për jetën, lirinë dhe sigurinë e personalitetit.

Neni 12.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet ndërhyrjes arbitrare në jetën, familjen, banesën ose korrespondencën vetjake, si dhe sulmeve kundër nderit dhe prestigjit personal. Gjithkush ka të drejtën të mbrohet nga ligji kundër ndërhyrjeve ose sulmeve të tilla.

Neni 16.1

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Burrat dhe gratë në moshë të pjekur kanë të drejtë të lidhin martesë dhe formojnë familje, pa kurrfarë kufizimi për sa i përket racës, shtetësisë ose besimit. Ata kanë të drejta të barabarta si në rastin e lidhjes së martesës, gjatë martesës si dhe në rast shkurorëzimi.

Neni 16.2

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

2. Martesa duhet të lidhet vetëm me pëlqimin plotësisht të lirë të personave që do të martohen.

Neni 16.3

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

3. Familja është bërthama e natyrshme dhe themelore e shoqërisë dhe ka të drejtën e mbrojtjes nga shoqëria dhe shteti.

Neni 2.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Secili gëzon të gjitha të drejtat dhe liritë e parashtruara në këtë Deklaratë pa kurrfarë kufizimesh për sa i përket racës, ngjyrës, gjinisë, gjuhës, besimit fetar, mendimit politik ose tjetër, origjinës kombëtare a shoqërore, pasurisë, lindjes ose tjetër. Asnjë dallim nuk do të bëhet në bazë të statusit politik, juridik ose ndërkombëtar të shtetit ose vendit të cilit i përket çdo njeri, qoftë kur shteti ose vendi është i pavarur, qoftë nën kujdestari, qoftë jo vetëqeverisës ose që gjindet në çfarëdo kushtesh të tjera të kufizimit të sovranitetit.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 7.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Të gjithë janë të barabartë para ligjit dhe kanë të drejtë pa asnjë diskriminim të mbrohen barabar nga ligji. Të gjithë kanë të drejtën për t'u mbrojtur barabar kundër çdo diskriminimi që cënon këtë Deklaratë, si dhe kundër çdo nxitje për një diskriminim të tillë.

Neni 5

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet mundimit, veprimit ose dënimit të egër, jonjerëzor ose poshtërues.

Neni 4

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Asnjëri nuk duhet të mbahet si skllav ose çifçi; skllavëria dhe tregtia e skllavëve janë të ndaluara në të gjitha format.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 9

Asnjëri nuk duhet t'i nënshtrohet arbitrarisht arrestimit, ndalimit ose internimit.

Neni 13.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Gjithkush ka të drejtën e lirisë së qarkullimit dhe banimit brenda kufijve të çdo shteti.
2. Gjithkush ka të drejtë të largohet nga cilido vend qoftë, përfshirë këtu edhe të vetin, si dhe të kthehet në vendin e vet.

Neni 18

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Secili ka të drejtën e lirisë së mendimit, t'ndërgjegjes dhe t'fesë; kjo e drejtë përfshin lirinë e ndërrimit të fesë a t'bindjeve dhe lirinë që njeriu, qoftë vetë ose në bashkësi me të tjerët, të shfaqë publikisht ose privatisht fenë a bindjen e vet, n'p'rmjet arsimit, praktikës, kryerjes së kultit dhe riteve fetare.

Neni 19

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Secili ka të drejtën e lirisë së mendimit dhe të shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit pa ndërhyrje, si dhe lirinë e kërkimit, marrjes dhe p'rhapjes së informacionit dhe ideve me çfarëdo mjetesh, pa marrë parasysh kufijtë.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 21

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Secili ka të drejtë të marrë pjesë në qeverisjen e vendit të vet, drejtpërsëdrejti ose me anë të përfaqësuesve të zgjedhur lirisht.
2. Secili ka njësoj të drejtë të hyjë në shërbimet publike të vendit të vet.
3. Vullneti i popullit është bazë e pushtetit shtetëror; ky vullnet duhet të shprehet në zgjedhjet e herëpashërshme dhe të lira, të cilat duhet të jenë të përgjithshme dhe me votë të barabartë, si dhe me votim të fshehtë ose sipas procedurës përkatëse të votimit të lirë.

Neni 19

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mendimit dhe të shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë e mendimit pa ndërhyrje, si dhe lirinë e kërkimit, marrjes dhe njoftimit të informacionit dhe ideve me çfarëdo mjeti qoftë, pa marrë parasysh kufijtë.

Neni 21

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Secili ka të drejtë të marrë pjesë në qeverisjen e vendit të vet, drejtpërsëdrejti ose me anë të përfaqësuesve të zgjedhur lirisht.
2. Secili ka njësoj të drejtë të hyjë në shërbimet publike të vendit të vet.
3. Vullneti i popullit është bazë e pushtetit shtetëror; ky vullnet duhet të shprehet në zgjedhjet e herëpashërshme dhe të lira, të cilat duhet të jenë të përgjithshme dhe me votë të barabartë, si dhe me votim të fshehtë ose sipas procedurës përkatëse të votimit të lirë.

Neni 20.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Gjithkush ka të drejtën e lirisë së mbledhjes dhe bashkimit paqësor.
2. Asnjëri nuk duhet të detyrohet të bëjë pjesë në ndonjë bashkim.

Neni 26

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Secili ka të drejtën e arsimit. Arsimi duhet të jetë falas, të paktën në fazat e arsimit fillor dhe themelor. Arsimi fillor është i detyrueshëm. Arsimi teknik dhe profesional duhet të jetë i përgjithshëm, ndërsa arsimi i lartë duhet t'u bëhet i mundshëm të gjithëve në masë të barabartë bazë të aftësisë.
2. Arsimi duhet të synojë zhvillimin e plotë të personalitetit të njeriut dhe forcimin e respektimit të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Ai duhet të nxitë mirëkuptimin, tolerancën dhe miqësinë midis të gjitha kombeve, grupeve raciale ose fetare, si dhe veprimtarinë e Kombeve të Bashkuara për ruajtjen e paqes.
3. Prindërit kanë të drejtë parësore për zgjedhjen e llojit të arsimit për fëmijët e tyre.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 27

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Secili ka të drejtë të marrë pjesë lirisht në jetën kulturore të bashkësisë, të g?zjoj? artet dhe t? marr? pjes? n? përparimin shkencor dhe n? dobitë q? sjell ajo.
2. Secili ka të drejtë të mbrojtë interesat morale dhe materiale që rrjedhin nga çdo krijimtari shkencore, letrare ose artistike, krijues i të cilave është ai vetë.

Neni 23

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Secili ka të drejtë të punoj?, të zgjedhë lirisht pun?n, të ketë kushte të k?naqshme dhe t? favorshme pune dhe të jetë i mbrojtur nga papunësia.
2. Secili, pa kurrfarë diskriminimi, ka të drejtë që për punë të barabart? të marrë rrogë të barabart?.
3. Secili që punon ka të drejtë për një shpërblim të drejtë dhe të favorshëm, në mënyrë që t'i sigurojë atij dhe familjes së tij një jetë që i përgjigjet dinjitetit njerëzor dhe q?, po qe se ?sht? e nevojshme, do t? plot?sohet me mjete të tjera të mbrojtjes sociale.
4. Secili ka të drejtë të formojë e t'u bashkohet sindikatave për mbrojtjen e interesave të tij.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 17 para 1

Secili ka të drejtë të ketë pasuri, vetë dhe në bashkësi me të tjerët.

Neni 29.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Secili ka detyrime ndaj bashkësis? ku vet?m aty i mund?sohet zhvillimi i lirë dhe i plotë i personalitetit të tij.
2. Në ushtrimin e t? drejtave dhe lirive të veta, secili do t'u nënshtrohet vetëm atyre kufizimeve të cilat janë p?rcaktuar me ligj, vet?m me qëllim të sigurimit t? njohjes dhe t? respektimit t? domosdosh?m t? t? drejtave dhe lirive të të tjerëve dhe të plotësimit t? kërkesave t? drejta të moralit, t? rendit publik dhe t? mirëqenies së përgjithshme në nj? shoqëri demokratike.
3. Këto të drejta dhe liri kurrsesi nuk mund të ushtrohen në kundërshtim me qëllimet dhe parimet e Kombeve të Bashkuara.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 25 para 1

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Gjithkush ka të drejtë për një nivel jetese të mjaftueshëm i cili t'i përgjigjet shëndetit dhe jetës së përshtatshme si të atij personalisht, ashtu edhe të familjes së tij, duke përfshirë ushqimin, veshmbathjen, banesën, kujdesin mjekësor dhe shërbimet e nevojshme sociale, si edhe të drejtën për të qenë i siguar në rast sëmundjeje, papunësie, vejanie, pleqërie dhe raste të tjera të humbjeve të mjeteve për jetesë për shkak të rrethanave të pavarura nga vullneti i tij.

Neni 25

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

1. Secili ka të drejtë për një nivel jetese që siguron shëndetin dhe mirëqenien e tij dhe të familjes së tij, duke përfshirë këtë ushqimin, veshmbathjen, strehimin, kujdesin mjekësor dhe shërbimet e nevojshme sociale, si dhe të drejtën për të qenë i siguar në rast papunësie, sëmundjeje, invaliditeti, veprimërie, pleqërie ose në raste të tjera të mungesës së mjeteve të jetesës për shkak të rrethanave që nuk varen nga vullneti i tij.

2. Nënata dhe fëmijët kanë të drejtën për kujdes dhe ndihmë të posaçme. Të gjithë fëmijët, të lindur në martesore apo jashtë martesore, grujat mbrojtje të njohura sociale.

2.2

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Everyone, as a member of society, has the right to social security and is entitled to realization, through national effort and international co-operation and in accordance with the organization and resources of each State, of the economic, social and cultural rights indispensable for his dignity and the free development of his personality

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 17.1

Cdokush ka të drejtë të zotërojë pronë vetëm si dhe në bashkësi me të tjerët.

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Neni 28

Të gjithë kanë të drejtë për një rend shoqëror dhe ndërkombëtar në të cilin të drejtat dhe liritë e përcaktuara në këtë Deklaratë mund të realizohen plotësisht.

Neni 26.1

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

26.1 Gjithkush ka të drejtën e shkollimit. Arsimi duhet të jetë falas, të paktën në shkollat fillore dhe të ulta. Arsimi fillor është i detyrueshëm. Arsimi teknik dhe profesional duhet të zgjerohet e arsimi i lartë duhet t'u bëhet i mundshëm të gjithëve në bazë të aftësisë.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 26.2

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

26.2. Arsimi duhet të drejtohet nga zhvillimi i plotë i personalitetit të njeriut dhe nga forcimi i respektimit të të drejtave të njeriut dhe lirive themelore. Ai duhet të nxisë kuptimin, tolerancën dhe miqësinë midis të gjithë popujve, grupeve të racave dhe besimeve, si dhe veprimtarinë e Kombeve të Bashkuara për ruajtjen e paqes.

Neni 27.2

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Gjithkush ka të drejtë të mbrojë interesat morale dhe materiale, që rrjedhin nga çdo krijimtari shkencore, letrare dhe artistike, autor i të cilave është ai vetë.

Neni 21.1

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Gjithkush ka të drejtë të marrë pjesë në qeverisjen e vendit të vet, drejtpërdrejt ose me anë të përfaqësuesve të zgjedhur lirisht.

Neni 27.1

DUDNJ
Deklarata Universale
për të Drejtat e Njeriut

Gjithkush ka të drejtë të marrë pjesë lirisht në jetën kulturore të bashkësisë, të gëzojë artet dhe të përfitojë nga përparimi shkencor dhe dobitë e tij.

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 7

Palët do të sigurojnë respektimin e së drejtës së çdo personi që i përket një pakice kombëtare për lirinë e grumbullimeve paqësore, lirinë e organizimit, lirinë e shprehjes dhe lirinë e mendimit, ndërgjegjes dhe besimit fetar.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 9

1.Palët angazhohen të pranojnë se e drejta e lirisë së shprehjes së çdo personi që i përket një pakice kombëtare përfshin lirinë për të pasur mendime, dhe për të marrë dhe shpërndarë informacione e ide në gjuhën e pakicës, pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pavarësisht nga kufijtë. Palët do të sigurojnë, brenda kuadrit të sistemeve të tyre ligjore, që personat që i përkasin një pakice kombëtare nuk diskriminohen lidhur me raportet e tyre me shtypin.

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

2.Paragrafi 1 nuk do të ndalojë Palët që të kërkojnë, pa diskriminim dhe mbi bazën e kriterëve objektive, liçensimin e radiopërhapjes dhe televizionit, apo ndërmarrjeve të kinemasë.

3.Palët nuk do të pengojnë krijimin dhe përdorimin e shtypit të shkruar nga personat që i përkasin pakicave kombëtare. Në kuadrin ligjor të sistemit të përhapjes së radios dhe televizionit, ata do të sigurojnë, për aq sa është e mundur, dhe duke pasur parasysh dispozitat e paragrafit 1, që personat që i përkasin pakicave kombëtare t'iu jepen mundësi për të pasur dhe përdorur shtypin e tyre.

4.Në kuadrin e sistemit të tyre ligjor, Palët do të miratojnë masa të përshtatshme për të lehtësuar kontaktet me shtypin për personat që i përkasin pakicave kombëtare dhe për të nxitur tolerancën dhe lejuar shumëllojshmërinë kulturore.

Neni 6(1)

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Palët do të inkurajojnë një frymë tolerance dhe dialogun ndërkulturor dhe do të marrin masa efektive për të nxitur respektin e ndërsjellët, mirëkuptimin dhe bashkëpunimin ndërmjet të gjithë personave që jetojnë në territorin e tyre pa dallim përsa i përket identitetit etnik, kulturor, gjuhësor apo fetar të këtyre personave veçanërisht në fushën e arsimit, kulturës dhe shtypit.

Neni 12

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

1.Palët, kur është e përshtatshme, do të marrin masa në fushën e arsimit dhe studimeve për të nxitur njohjen e kulturës, historisë, gjuhës dhe besimit fetar të pakicave kombëtare të tyre dhe të shumicës.

2.Në këtë kuadër, Palët do të sigurojnë ndër të tjera mundësi të përshtatshme për kualifikimin e mësuesve dhe pajisjen me tekste shkollore, dhe të lehtësojnë kontaktet ndërmjet studentëve dhe mësuesve të komuniteteve të ndryshme.

3.Palët angazhohen të nxisin mundësi të barabarta për ndjekjen e arsimit në të gjitha nivelet për personat që i përkasin pakicave kombëtare.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 13

1.Në kuadrin e sistemeve të tyre arsimore, Palët do të njohin se personat që i përkasin një pakice kombëtare kanë të drejtë të ndërtojnë dhe drejtojnë institucionet e tyre arsimore dhe kualifikuese private.

2.Ushtrimi i kësaj të drejte nuk do të sjellë ndonjë detyrim financiar për Palët.

Neni 14

1.Palët angazhohen të njohin se çdo person që i përket një pakice kombëtare ka të drejtën të mësojë gjuhën e tij/saj të pakicës.

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

2. Në zonat ku personat që i përkasin pakicave kombëtare banojnë tradicionalisht apo në numër thelbësor, në se ka një kërkesë të mjaftueshme, Palët do të përpiqen të sigurojnë, për aq sa është e mundur, dhe në kuadrin e sistemeve të tyre arsimore, që personat që i përkasin këtyre pakicave të kenë mundësi të përshtatshme për të mësuar gjuhën e pakicës apo për të marrë mësim në këtë gjuhë.

3.Paragrafi 2 i këtij neni do të zbatohet pa cënuar mësimin e gjuhës zyrtare apo mësimin në këtë gjuhë.

Neni 17

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

1.Palët angazhohen të mos ndërhyjnë në të drejtën e personave që i përkasin pakicave kombëtare për të vendosur dhe mbajtur kontakte të lira dhe paqësore përgjatë kufijve me personat që banojnë ligjërisht në shtete të tjera, veçanërisht me ata me të cilat kanë një identitet etnik, kulturor, gjuhësor apo fetar, apo një trashëgimi të përbashkët kulturore.

2.Palët angazhohen të mos ndërhyjnë në të drejtën e personave që i përkasin pakicave kombëtare për të marrë pjesë në aktivitetet e organizatave jo-qeveritare, në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar.

Neni 5(1)

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

1.Palët angazhohen të nxisin kushtet e nevojshme për personat që iu përkasin pakicave kombëtare për të ruajtur dhe zhvilluar kulturën e tyre, dhe për të ruajtur elementet themelore të këtij identiteti, konkretisht besimin fetar, gjuhën, traditat dhe trashëgiminë kulturore.

KKMPK
Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 15

Palët do të krijojnë kushtet e nevojshme për pjesëmarrjen aktive të personave që i përkasin pakicave kombëtare në jetën kulturore, shoqërore dhe ekonomike dhe në çështjet publike, veçanërisht për ato që ndikojnë mbi ta.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 8

Palët angazhohen të pranojnë se çdo person që i përket një pakice kombëtare ka të drejtën të manifestojë fenë apo besimin e tij/saj dhe të krijojë institucionet, organizatat dhe shoqatat fetare.

Neni 4.2

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

2.Palët angazhohen që të miratojnë, kurdoherë që është e nevojshme, masa të përshtatshme me qëllim që të nxisin, në të gjitha sferat e jetës ekonomike, shoqërore, politike dhe kulturore, barazi të plotë dhe efektive ndërmjet personave që i përkasin një pakice kombëtare dhe atyre që i përkasin shumicës. Lidhur me këtë, ata do të marrin parasysh në mënyrën e duhur kushtet e veçanta të personave që u përkasin pakicave kombëtare.

Neni 5.2

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Pa cënuar masat e marra për realizimin e politikës së tyre të integritetit të përgjithshëm, Palët nuk do të ndërmarrin politika apo praktika që synojnë në asimilimin e personave që iu përkasin pakicave kombëtare kundër vullnetit të tyre dhe do të mbrojnë këta persona nga çdo akt që synon një asimilim i tillë.

Neni 6.1

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Palët do të inkurajojnë një frymë tolerance dhe dialogun ndërkulturor dhe do të marrin masa efektive për të nxitur respektin e ndërsjellët, mirëkuptimin dhe bashkëpunimin ndërmjet të gjithë personave që jetojnë në territorin e tyre pa dallim përsa i përket identitetit etnik, kulturor, gjuhësor apo fetar të këtyre personave veçanërisht në fushën e arsimit, kulturës dhe shtypit.

Neni 9.2

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Paragrafi 1 nuk do të ndalojë Palët që të kërkojnë, pa diskriminim dhe mbi bazën e kriterëve objektive, liçensimin e radiopërhapjes dhe televizionit, apo ndërmarrjeve të kinemasë.

Neni 9.3

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Palët nuk do të pengojnë krijimin dhe përdorimin e shtypit të shkruar nga personat që i përkasin pakicave kombëtare. Në kuadrin ligjor të sistemit të përhapjes së radios dhe televizionit, ata do të sigurojnë, për aq sa është e mundur, dhe duke pasur parasysh dispozitat e paragrafit 1, që personat që i përkasin pakicave kombëtare t'iu jepen mundësi për të pasur dhe përdorur shtypin e tyre.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 9.4

Në kuadrin e sistemit të tyre ligjor, Palët do të miratojnë masa të përshtatshme për të lehtësuar kontaktet me shtypin për personat që i përkasin pakicave kombëtare dhe për të nxitur tolerancën dhe lejuar shumëllojshmërinë kulturore.

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 10.1

Palët angazhohen të njohin që çdo person që i përket një pakice kombëtare ka të drejtën të përdorë lirisht dhe pa ndërhyrje gjuhën e tij/saj të pakicës, në mënyrë personale dhe publike, me gojë dhe me shkrim.

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 11.1

Palët angazhohen të njohin se çdo person që i përket pakicave kombëtare ka të drejtën të përdorë mbiemrin (prejardhjen) dhe emrat e parë në gjuhën e pakicës dhe të drejtën për njohjen e tyre zyrtarisht, në përputhje me procedurat e parashikuara në sistemin e tyre ligjor.

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 11.2

Palët angazhohen të njohin se çdo person që i përket një pakice kombëtare ka të drejtën të shfaqë në gjuhën e tij/saj të pakicës shenja, mbishkrime dhe informacione të tjera të një natyre personale në mënyrë të dukshme për publikun.

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 11.3

Në zonat e banuara tradicionalisht nga një numër thelbësor i personave të pakicave kombëtare, Palët do të përpiqen, në kuadrin e sistemit të tyre ligjor, përfshirë kur është e përshtatshme, marrëveshje me shtetet e tjera, dhe duke marrë parasysh kushtet e tyre të veçanta, të vendosin emrat tradicionalë vendas, emrat e rrugëve dhe tregues të tjerë topografikë për publikun edhe në gjuhën e pakicës, kur ka një kërkesë të mjaftueshme për këta tregues.

KKMPK

Konventa Kornizë e
Këshillit të Evropës për
Mbrojtjen e Pakicave
Kombëtare

Neni 9.1

Palët angazhohen të pranojnë se e drejta e lirisë së shprehjes së çdo personi që i përket një pakice kombëtare përfshin lirinë për të pasur mendime, dhe për të marrë dhe shpërndarë informacione e ide në gjuhën e pakicës, pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe pavarësisht nga kufijtë. Palët do të sigurojnë, brenda kuadrit të sistemeve të tyre ligjore, që personat që i përkasin një pakice kombëtare nuk diskriminohen lidhur me raportet e tyre me shtypin.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 2.1

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet palë respektojnë dhe i sigurojnë të drejtat e përmendura në këtë Konventë çdo fëmijë, që përfshihet në juridiksionin e tyre, pa asnjë lloj dallimi, pavarësisht nga raca, ngjyra, seksi, gjuha, feja, opinioni politik ose çdo opinion tjetër, nga origjina kombëtare, etnike ose shoqërore, pasuria, paafërsia, prejardhja familjare apo çdo gjendje tjetër e fëmijës ose prindërve të tij ose përfaqësuesve të tij ligjorë,

Neni 2.2

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

2. Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të siguruar që fëmija të jetë i mbrojtur nga të gjitha format e diskriminimit ose ndëshkimit, për shkak të pozitës, veprimtarive, opinionëve të shprehura ose bindjeve të prindërve të tij, të përfaqësuesve të tij ligjorë ose të anëtarëve të familjes së tij

Neni 6

Neni 6

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet palë njohin se çdo fëmijë ka të drejtën e lindur për të jetuar.
2. Shtetet palë marrin të gjitha masat e mundshme për të siguruar mbijetesën dhe zhvillimin e fëmijës

Neni 37

(a) Asnjë fëmijë të mos i nënshtrohet torturës, as trajtimeve ose dënimeve mizore, çnjerëzore ose poshtëruese. As dënimi me vdekje, as burgimi i përjetshëm nuk duhet të jepet për shkelje të ligjit të kryera nga persona nën 18 vjeç;

(b) Asnjë fëmijë të mos i mohohet liria në mënyrë të paligjshme ose arbitrare. Arrestimi, ndalimi ose burgimi i një fëmije duhet të jetë në përputhje me ligjin dhe të përdoret vetëm si masë e fundit dhe për një kohë të përshtatshme sa më të shkurtër.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(c) Çdo fëmijë i privuar nga liria duhet të trajtohet në mënyrë njerëzore dhe me respektin që i takon dinjitetit të lindur të njeriut dhe në mënyrën e cila merr parasysh nevojat e personave të moshës së tij. Në veçanti, çdo fëmijë i privuar nga liria duhet të veçohet nga të rriturit, me përjashtim të rastit kur mendohet se është në intresin më të lartë të fëmijës që kjo të shmanget dhe ai të ketë të drejtën të mbajë lidhje me familjen me korrespondencë dhe vizita, përveç në rrethana të jashtëzakonshme;

(ç) Çdo fëmijë i privuar nga liria duhet të ketë të drejtën që t'i jepet menjëherë ndihmë juridike ose çdo ndihmë tjetër e përshtatshme, si dhe të drejtën të sfidojë vendimin për heqjen e lirisë përpara një gjykate ose një autoriteti tjetër kompetent, të pavarur dhe të paanshëm si dhe për një vendim të shpejtë për çdo rast të tillë.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 14

1. Shtetet palë respektojnë të drejtën e fëmijës për lirinë e mendimit, të ndërgjegjes dhe të fesë.

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

2. Shtetet palë respektojnë të drejtat dhe detyrimet e prindërve dhe, sipas rastit, të përfaqësuesve ligjorë të fëmijës, për ta drejtuar atë në ushtrimin e të drejtës së tij, në përputhje me zhvillimin e aftësisë së tij.

3. Liria për të manifestuar fenë ose bindjet e tij mund t'u nënshtrohet vetëm kufizimeve të përcaktuara me ligj dhe që janë të domosdoshme për të mbrojtur sigurinë publike, rendin publik, shëndetin dhe moralin publik, ose liritë dhe të drejtat themelore të të tjerëve.

Neni 13

1. Fëmija ka të drejtën e lirisë së shprehjes; kjo e drejtë përfshin lirinë për të kërkuar, për të marrë dhe për të përcjellë informacione dhe ide të çdo lloji, pa marrë parasysh kufijtë, në formë gojore, të shkruar, të shtypur ose në formë artistike, ose me çdo mjet tjetër të zgjedhur nga fëmija.

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

2. Ushtrimi i kësaj të drejte mund t'u nënshtrohet disa kufizimeve, por vetëm kur përcaktohen me ligj dhe janë të domosdoshme:

(a) Për respektimin e të drejtave ose reputacionit të të tjerëve; ose

(b) Për mbrojtjen e sigurimit kombëtar, të rendit publik, të shëndetit ose të moralit publik.

Neni 2

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

2. Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të siguruar që fëmija të jetë i mbrojtur nga të gjitha format e diskriminimit ose ndëshkimit, për shkak të pozitës, veprimtarive, opinionëve të shprehura ose bindjeve të prindërve të tij, të përfaqësuesve të tij ligjorë ose të anëtarëve të familjes së tij.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 28

Shtetet palë njohin të drejtën e fëmijës për arsimim dhe, me qëllim që kjo e drejtë të arrihet hap pas hapi dhe mbi bazën e mundësive të barabarta, në mënyrë të veçantë ato:

(a) Bëjnë arsimin fillor të detyrueshem dhe falas për të gjithë;

(b) Inkurajojnë zhvillimin e formave të ndryshme të arsimit të mesëm duke përfshirë arsimin e përgjithshëm dhe profesional, i bëjnë ato të hapura e të mundshme për çdo fëmijë dhe marrin masa të përshtatshme, si vendosja e arsimit falas dhe dhënia e një ndihme financiare në rast nevojë;

(c) U sigurojnë të gjithëve arsimin e lartë, sipas aftësive të secilit, me të gjitha mjetet e përshtatshme;

(ç) Bëjnë të mundshëm dhe të arritshëm për çdo fëmijë informacionin dhe orientimin shkollor e profesional; (d) Marrin masa për të inkurajuar frekuentimin e rregullt të shkollës dhe uljen e përqindjes të braktisjes së shkollës.

2. Shtetet palë marrin të gjitha masat e përshtatshme për të siguruar që disiplina shkollore të zbatohet në mënyrë të pajtueshme me dinjitetin njerëzor të fëmijës dhe në përputhje me këtë Konventë.

3. Shtetet palë nxisin dhe inkurajojnë bashkëpunimin ndërkombëtar në fushën e arsimit, për të kontribuar, në mënyrë të veçantë, në zhdukjen e padijes dhe të analfabetizmit kudo në botë dhe për të lehtësuar përvetësimin e njohurive shkencore e teknike dhe të metodave moderne të mësimdhënies. Për këtë, mbahen parasysh në mënyrë të veçantë nevojat e vendeve në zhvillim.

Neni 32

1. Shtetet palë njohin të drejtën e fëmijës për t'u mbrojtur nga shfrytëzimi ekonomik dhe nga kryerja e çdo pune që paraqet rreziqe ose që cenon edukimin e tij ose dëmtton shëndetin apo zhvillimin e tij fizik, mendor, shpirtëror, moral ose shoqëror.

2. Shtetet palë marrin masa legjislative, administrative, shoqërore dhe edukative, për të siguruar zbatimin e kësaj neni. Për këtë qëllim dhe duke pasur parasysh dispozitat përkatëse të instrumenteve të tjera ndërkombëtare, shtetet palë në mënyrë të veçantë:

(a) Sigurojnë një moshë minimale ose moshat minimale të pranimit në punë;

(b) Sigurojnë një rregullim të përshtatshëm të orarit të punës dhe të kushteve të punës;

(c) Sigurojnë dënime ose sanksione të tjera të përshtatshme për zbatimin efektiv të kësaj neni.

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 31

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet palë njohin të drejtën e fëmijës për pushim dhe kohë të lirë për pjesëmarrje në lojëra dhe në veprimtari çlodhëse, në përshtatje me moshën e fëmijës, si dhe të marrë pjesë lirisht në jetën kulturore dhe artistike.

2. Shtetet palë respektojnë dhe nxisin të drejtën e fëmijës për pjesëmarrje të plotë në jetën kulturore dhe artistike dhe inkurajojnë sigurimin e mundësive të përshtatshme dhe të barabarta për kohën e lirë dhe për veprimtari kulturore, artistike, argëtuuese dhe çlodhëse

Neni 32

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet palë njohin të drejtën e fëmijës për t'u mbrojtur nga shfrytëzimi ekonomik dhe nga kryerja e çdo pune që paraqet rreziqe ose që cenon edukimin e tij ose dëmton shëndetin apo zhvillimin e tij fizik, mendor, shpirtëror, moral ose shoqëror.

2. Shtetet palë marrin masa legislative, administrative, shoqërore dhe edukative, për të siguruar zbatimin e këtij neni. Për këtë qëllim dhe duke pasur parasysh dispozitat përkatëse të instrumenteve të tjera ndërkombëtare, shtetet palë në mënyrë të veçantë:

(a) Sigurojnë një moshë minimale ose moshat minimale të pranimit në punë;

(b) Sigurojnë një rregullim të përshtatshëm të orarit të punës dhe të kushteve të punës;

(c) Sigurojnë dënime ose sanksione të tjera të përshtatshme për zbatimin efektiv të këtij neni.

Shtetet Palë pranojnë se fëmija me paaftësi mendore ose fizike duhet të bëjë një jetë normale dhe të përshtatshme, në kushte që garantojnë dinjitetin e tij, që nxisin autonominë dhe lehtësojnë pjesëmarrjen e tij aktive në jetën e bashkësisë.

2. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës me paaftësi për kujdes të posaçëm dhe nxisin e sigurojnë, brenda mundësive të të ardhurave të disponueshme, dhënien fëmijës, i cili përmbush kushtet, si dhe atyre që kujdesen për të, të ndihmës që kërkohet dhe që i përshtatet gjendjes së fëmijës dhe gjendjes financiare të prindërve të tij, ose të atyre që kujdesen për të.

3. Duke njohur nevojat e veçanta të fëmijës me paaftësi, ndihma e dhënë sipas paragrafit 2 të këtij neni jepet falas sa herë të jetë e mundur, duke pasur parasysh burimet financiare të prindërve të tij ose të atyre që kujdesen për të dhe kjo synon që fëmijët me paaftësi të kenë mundësi efektivisht të marrin arsim, kualifikim, shërbime shëndetësore, shërbime riaftësimi, përgatitje për punësim dhe veprimtari argëtuese, në mënyrë që fëmija të sigurojë një integrim shoqëror dhe zhvillim vetiak sa më të plotë, përfshirë zhvillimin e tij kulturor dhe shpirtëror.

4. Shtetet Palë, në frymën e bashkëpunimit ndërkombëtar, nxisin shkëmbimin e informacionit të përshtatshëm në fushën e kujdesit shëndetësor parandalues dhe të trajtimit mjekësor, psikologjik dhe funksional të fëmijëve me paaftësi, përfshirë përhapjen dhe mundësinë e marrjes së informacionit lidhur me metodat e riaftësimit, edukimit dhe shërbimeve të formimit profesional, me qëllim që Shtetet Palë të kenë mundësi të përmirësojnë cilësitë dhe aftësitë e tyre dhe të zgjerojnë përvojën e tyre në këto fusha. Në këtë drejtim, duhet të mbahen parasysh në mënyrë të veçantë nevojat e vendeve në zhvillim.

Nenet

Neni 24

Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për të gëzuar një gjendje shëndetësore sa më të mirë dhe për të përfituar nga shërbimet për trajtimin e sëmundjes dhe riaftësimin e shëndetit. Shtetet Palë përpiqen të sigurojnë që asnjë fëmije të mos i mohohet e drejta për të pasur këto shërbime të kujdesit shëndetësor.

2. Shtetet Palë ndjekin zbatimin e plotë të kësaj të drejte dhe në veçanti marrin masat e duhura:

(a) Për të ulur vdekshmërinë foshnjore dhe fëmijërore;

(b) Për t'u siguruar të gjithë fëmijëve ndihmën e nevojshme mjekësore dhe kujdesin për shëndetin, duke e vënë theksin në zhvillimin e kujdesit shëndetësor parësor;

(c) Për të luftuar sëmundjen dhe kequshqyerjen, edhe në kuadrin e kujdesit shëndetësor parësor, me anë të përdorimit, ndër të tjera, të teknikave lehtësisht të arritshme si dhe të sigurimit të produkteve ushqimore të përshtatshme dhe ujit të pijshëm të pastër, duke pasur parasysh rreziqet e ndotjes së mjedisit natyror;

(d) Për t'u siguruar nënave kujdesin e duhur shëndetësor, para dhe pas lindjes;

(e) Për të mundësuar që gjithë grupet shoqërore dhe në veçanti prindërit dhe fëmijët të marrin informacion, të kenë mundësi edukimi dhe të përkrahen për të përdorur dijet bazë për shëndetin dhe të ushqyerit e fëmijës, përparësitë e ushqyerjes me gji, higjienën dhe shëndoshjen e mjedisit dhe parandalimin e aksidenteve;

(f) Për të zhvilluar kujdesin shëndetësor parandalues, këshillimin e prindërve, edukimin dhe shërbimet në fushën e planifikimit familjar.

3. Shtetet Palë marrin të gjitha masat e efektshme dhe të nevojshme për të zhdukur praktikat tradicionale të dëmshme për shëndetin e fëmijëve.

4. Shtetet Palë marrin përsipër të nxisin dhe inkurajojnë bashkëpunimin ndërkombëtar, me qëllim që të sigurojnë gradualisht realizimin e plotë të së drejtës së njohur në këtë nen. Për këtë, mbahen parasysh në mënyrë të veçantë nevojat e vendeve në zhvillim.

Neni 26

1. Shtetet Palë i njohin çdo fëmije të drejtën për të përfituar përkrahje shoqërore, përfshirë sigurime shoqërore dhe marrin masat e nevojshme për të arritur realizimin e plotë të kësaj të drejte, në përputhje me legjislacionin e tyre kombëtar.

2. Ndihamat, ku është e nevojshme, duhet të jepen duke pasur parasysh të ardhurat dhe kushtet e fëmijës dhe personave përgjegjës për mbajtjen e tij si dhe çdo konsideratë tjetër që lidhet me kërkesën për ndihmë të bërë nga vetë fëmija ose në emër të tij.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 3 (2)

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

2. Shtetet Palë angazhohen që t'i sigurojnë fëmijës mbrojtjen dhe kujdesin e nevojshëm për mirëqenien e tij, duke pasur parasysh të drejtat dhe detyrat e prindërve të tij, të kujdestarëve të tij ligjorë ose të personave të tjerë ligjërisht përgjegjës për të dhe, për këtë qëllim, ata marrin të gjitha masat legjislative dhe administrative përkatëse.

Neni 17 (e)

Neni 17

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë njohin funksionin e rëndësishëm që përmbushin mjetet e komunikimit masiv dhe garantojnë që fëmija të marrë informacione dhe materiale që vijnë nga burime të ndryshme kombëtare dhe ndërkombëtare, sidomos ato që synojnë të rrisin mirëqenien e tij shoqërore, shpirtërore e morale, si dhe shëndetin e tij fizik dhe mendor. Për këtë qëllim Shtetet Palë:

(e) Nxisin përpunimin e orientimeve të nevojshme për mbrojtjen e fëmijës nga informacioni dhe materialet që dëmtojnë mirëqenien e tij, duke pasur parasysh dispozitat e neneve 13 dhe 18.

Neni 40 (3)

3. Shtetet Palë përpiqen të nxisin krijimin e ligjeve, procedurave, organeve dhe institucioneve të posaçme për fëmijët që dyshohen, akuzohen ose që vlerësohen se kanë kryer shkelje të ligjit penal dhe në veçanti:

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(a) Përcaktojnë një moshe minimale, nën të cilën fëmijët prezumohen të paaftë për të shkelur ligjin penal;

(b) Marrin masa, sa herë është e nevojshme dhe e dëshirueshme, për t'i trajtuar këta fëmijë pa iu drejtuar procedurës gjyqësore, me kusht që të respektohen plotësisht të drejtat e njeriut dhe mbrojtja ligjore.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 19

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë marrin të gjitha masat legislative, administrative, shoqërore dhe edukative për mbrojtjen e fëmijës nga çdo formë e dhunës fizike ose mendore, fyerja ose keqtrajtimi, braktisja apo mospërfillja, nëpërkëmbja ose shfrytëzimi, përfshirë abuzimin seksual, për sa kohë që ai është nën ruajtjen e prindërve të tij ose të njërit prej tyre, të përfaqësuesit ose përfaqësuesve të tij ligjorë ose të çdo personi tjetër të cilit i është besuar.

2. Këto masa mbrojtjeje përfshijnë, kur është e përshtatshme, procedura të efektshme për hartimin e programeve shoqërore për përkrahjen e nevojshme të fëmijës dhe atyre që kujdesen për të, si dhe për forma të tjera parandalimi dhe identifikimi, raportimi, referimi, hetimi, trajtimi dhe ndjekjeje të rasteve të keqtrajtimit të fëmijës, të përshkruara më lart, duke përfshirë, në se duhet, procedurat e ndërhyrjes gjyqësore.

Neni 32

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për t'u mbrojtur nga shfrytëzimi ekonomik dhe nga kryerja e çdo pune që paraqet rreziqe ose që cënon edukimin e tij ose dëmton shëndetin apo zhvillimin e tij fizik, mendor, shpirtëror, moral ose shoqëror.

2. Shtetet Palë marrin masa legislative, administrative, shoqërore dhe edukative, për të siguruar zbatimin e këtij neni. Për këtë qëllim dhe duke pasur parasysh dispozitat përkatëse të instrumenteve të tjera ndërkombëtare, Shtetet Palë në mënyrë të veçantë:

(a) Përcaktojnë një moshë minimale ose moshat minimale të pranimit në punë;

(b) Parashikojnë një rregullim të përshtatshëm të orarit të punës dhe të kushteve të punës;

(c) Japin dënime ose sanksione të tjera të përshtatshme për të siguruar zbatimin efektiv të këtij neni.

Neni 34

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë marrin përsipër të mbrojnë fëmijën nga çdo lloj forme e shfrytëzimit seksual dhe keqtrajtimit seksual. Për këtë qëllim, Shtetet Palë marrin në mënyrë të veçantë të gjitha masat e duhura në planin kombëtar, dypalësh dhe shumëpalësh për të mos lejuar që:

(a) Fëmijët të nxiten ose të detyrohen për t'u përfshirë në veprimtari të paligjshme seksuale;

(b) Fëmijët të shfrytëzohen për qëllime prostitucioni ose praktika të tjera seksuale të paligjshme;

(c) Fëmijët të shfrytëzohen për shfaqje ose materiale pornografike.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 39

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë marrin të gjitha masat e duhura për të lehtësuar riaftësimin fizik e psikologjik dhe riintegrimin në shoqëri të çdo fëmije që është viktimë: e çdo forme pakujdesie, shfrytëzimi ose keqtrajtimi, torture ose çdo forme tjetër të një trajtimi ose dënimi mizor, çnjerëzor e poshtëruës ose konflikti të armatosur. Ky riaftësim dhe ky riintegrim duhet të bëhen në kushtet e një mjedisi, që ndihmon shëndetin, personalitetin dhe dinjitetin e fëmijës.

Neni 4

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë angazhohen të marrin të gjitha masat legislative, administrative e të tjera të nevojshme, për të vënë në jetë të drejtat e njohura në këtë Konventë. Lidhur me të drejtat ekonomike, shoqërore e kulturore, Shtetet Palë marrin të gjitha masat e mundshme, në bazë të burimeve që disponojnë dhe, kur është nevoja, në kuadrin e bashkëpunimit ndërkombëtar.

Neni 32

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për t'u mbrojtur nga shfrytëzimi ekonomik dhe nga kryerja e çdo pune që paraqet rreziqe ose që cënon edukimin e tij ose dëmton shëndetin apo zhvillimin e tij fizik, mendor, shpirtëror, moral ose shoqëror.

2. Shtetet Palë marrin masa legislative, administrative, shoqërore dhe edukative, për të siguruar zbatimin e këtij neni. Për këtë qëllim dhe duke pasur parasysh dispozitat përkatëse të instrumenteve të tjera ndërkombëtare, Shtetet Palë në mënyrë të veçantë:

(a) Përcaktojnë një moshë minimale ose moshat minimale të pranimit në punë;

(b) Parashikojnë një rregullim të përshtatshëm të orarit të punës dhe të kushteve të punës;

(c) Japin dënime ose sanksione të tjera të përshtatshme për të siguruar zbatimin efektiv të këtij neni.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 9 (3 & 4)

3. Shtetet Palë respektojnë të drejtën e fëmijës së ndarë nga njëri ose nga të dy prindërit, që të mbajë rregullisht marrëdhënie vetjake dhe takime të drejtpërdrejta me të dy prindërit e tij, me përjashtim të rasteve kur kjo nuk është në interesin më të lartë të fëmijës.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

4. Kur ndarja është rrjedhojë e çdo mase të marrë nga një Shtet Palë, si ndalimi, burgimi, internimi, dëbimi ose vdekja, (përfshirë këtu vdekjen për çfarëdo shkak, kur personi është i ndaluar nga shteti) e njërit ose të dy prindërve, ose të fëmijës, ky Shtet Palë, sipas kërkesës, u jep prindërve, fëmijës ose, kur është rasti, një anëtarit tjetër të familjes, të dhëna të hollësishme mbi vendin ku ndodhen anëtarit ose anëtarët e familjes, me përjashtim të rasteve kur dhënia e këtyre të dhënave dëmton mirëqenien e fëmijës. Shtetet Palë sigurojnë gjithashtu, që paraqitja e një kërkesë të tillë të mos sjellë në vetvete pasoja të dëmshme për personin ose personat e interesuar.

Neni 10 (2)

2. Një fëmijë, prindërit e të cilit banojnë në shtete të ndryshme, ka të drejtë të mbajë marrëdhënie personale dhe takime të rregullta të drejtpërdrejta me të dy prindërit e tij, me përjashtim të rrethanave të jashtëzakonshme. Për këtë qëllim dhe në përputhje me detyrimin e Shteteve Palë, sipas paragrafit 1 të nenit 9, Shtetet Palë respektojnë të drejtën e fëmijës dhe të prindërve të tij për t'u larguar nga çdo vend, përfshirë këtu edhe të vetin, si dhe të kthehen në vendin e tyre. E drejta për t'u larguar nga çdo vend bëhet objekt kufizimesh vetëm në rastet e përcaktuara me ligj, të cilat janë të nevojshme për të mbrojtur sigurimin kombëtar, rendin publik, shëndetin dhe moralin publik ose të drejtat dhe liritë e të tjerëve dhe që janë në pajtim me të drejtat e njohura në këtë Konventë.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 19.2

19.2

Masat e tilla mbrojtëse, siç duhet, duhet të përfshijnë efektive procedurat për krijimin e programeve sociale për të siguruar mbështetjen e nevojshme për fëmijën dhe për ata që kanë kujdesin e fëmijës, si dhe për format e tjera të parandalimit dhe për identifikimin, raportimin, referimin, hetimin, trajtimin dhe përcjelljen e instancave të keqtrajtimin të fëmijëve të përshkruar deri më tani, dhe, sipas rastit, për përfshirje gjyqësore.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 26.1

26.1

Shtetet Palë do të njohin për çdo fëmijë të drejtën të përfitojnë nga sigurimet shoqërore, duke përfshirë sigurimet shoqërore, dhe të marrin masat e nevojshme për të arritur realizimin e plotë të kësaj të drejte, në përputhje me ligjin e tyre kombëtar.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 26.2

26.2

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Përfitimet duhet të jepen, kur është e përshtatshme, duke marrë parasysh burimet dhe rrethanat e fëmijës dhe personave që kanë përgjegjësi për mirëmbajtjen e fëmijës, si dhe çdo konsideratë tjetër e rëndësishme për një kërkesë për përfitime të bëra nga ose në emër të fëmijë.

Neni 27.3

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë, në përputhje me kushtet kombëtare dhe brenda mjeteve të tyre, do të marrin masat e duhura për të ndihmuar prindërit dhe të tjerët përgjegjës për fëmijën për të zbatuar këto të drejta dhe në rast nevojë të ofrojnë ndihmë materiale dhe programe mbështetëse, veçanërisht në lidhje me ushqimin, veshjen dhe strehimin.

24.2 c

24.2. Shtetet Palë ndjekin zbatimin e plotë të kësaj të drejte dhe në veçanti marrin masat e duhura:

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(c) Për të luftuar sëmundjen dhe kequshqyerjen, edhe në kuadrin e kujdesit shëndetësor parësor, me anë të përdorimit, ndër të tjera, të teknikave lehtësisht të arritshme si dhe të sigurimit të produkteve ushqimore të përshtatshme dhe ujit të pijshëm të pastër, duke pasur parasysh rreziqet e ndotjes së mjedisit natyror;

Neni 24.2

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

24.2 Shtetet Palë ndjekin zbatimin e plotë të kësaj të drejte dhe, në veçanti, duhet të marrin masat e duhura:

Neni 24.2.c

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

24.2.c Për të luftuar sëmundjet dhe kequshqyerjen, duke u përfshirë ndër të tjera, brenda kornizës së kujdesit shëndetësor parësor, përmes aplikimit të një teknologjie të arritshme si dhe sigurimit të ushqimeve adekuate dhe ujit të pastër të pijshëm, duke marrë parasysh rreziqet si dhe rreziqet e ndotjes së mjedisit;

Neni 24.1

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

24.1 Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për gëzimin e standardit më të lartë të shëndetit dhe lehtësirave për trajtimin e sëmundjeve dhe rehabilitimin e shëndetit. Shtetet Palë do të përpiqen të sigurojnë që asnjë fëmijë të mos privohet nga e drejta e tij / saj, në qasje në shërbime të tilla të kujdesit shëndetësor.

Instrumentet ndërkombëtare	Nenet
KDF Konventa për të Drejtat e Fëmijës	Neni 24.2.d 24.2.d Sigurimi i kujdesit të duhur shëndetësor para lindjes dhe pas lindjes për nënat Neni 24.2.e
KDF Konventa për të Drejtat e Fëmijës	24.2.e Për të siguruar që të gjithë segmentet e shoqërisë, në veçanti prindërit dhe fëmijët, të jenë të informuar, të kenë qasje në arsim dhe janë mbështetur në përdorimin e njohurive themelore të shëndetit dhe ushqimit të fëmijëve, avantazhet e ushqyerjes me gji, higjenes dhe sanitare mjedisore dhe parandalimin e aksidenteve ; Neni 24.2.f
KDF Konventa për të Drejtat e Fëmijës	24.2.f Për të zhvilluar kujdes shëndetësor parandalues, udhëzime për prindërit dhe edukimin dhe shërbimet e planifikimit të familjes. Neni 24.3
KDF Konventa për të Drejtat e Fëmijës	24.3 Shtetet Palë do të ndërmarrin të gjitha masat efektive dhe të përshtatshme me qëllim shfuqizimin e praktikave tradicionale paragjyqese për shëndetin e fëmijëve. Neni 3.3
KDF Konventa për të Drejtat e Fëmijës	3.Shtetet Palë marrin masa që institucionet, shërbimet dhe qendrat që përgjigjen për kujdesin dhe mbrojtjen e fëmijëve të veprojnë në përputhje me normat e caktuara nga autoritetet kompetente, veçanërisht në fushën e sigurisë, të shëndetit, të numrit dhe aftësive të personelit të tyre si dhe të kontrollit të duhur. Neni 33
KDF Konventa për të Drejtat e Fëmijës	Shtetet Palë marrin të gjitha masat e duhura, duke përfshirë ato legjislative,administrative, shoqërore dhe edukative, për të mbrojtur fëmijët nga përdorimi ipaligjshëm i drogave narkotike dhe lëndëve psikotrope, siç përcaktohen nëkonventat përkatëse ndërkombëtare dhe për të mos lejuar që fëmijët të përdoren për prodhimin dhe trafikun e paligjshëm të këtyre lëndëve.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 28.1

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për arsimim dhe, me qëllim që të arrihet kjo e drejtë, hap pas hapi dhe mbi bazën e mundësive të barabarta, në mënyrë të veçantë ata:

(a) Bëjnë arsimin fillor të detyrueshëm dhe falas për të gjithë;

(b) Inkurajojnë zhvillimin e formave të ndryshme të arsimit të mesëm si të përgjithshëm, dhe profesional, i bëjnë ato të hapura e të mundshme për çdo fëmijë dhe marrin masa të përshtatshme, si vendosja e arsimit falas dhe dhënia e një ndihme financiare në rast nevoje;

(c) U sigurojnë të gjithëve arsimin e lartë, sipas aftësive të secilit, me të gjitha mjetet e përshtatshme;

(d) Bëjnë të mundshëm dhe të arritshëm për çdo fëmijë informacionin dhe orientimin shkollor e profesional;

(e) Marrin masa për të inkurajuar frekuentimin e rregullt të shkollës dhe uljen e përqindjes së braktisjes së shkollës.

Neni 28.1.a

Neni 28.1.a

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për arsimim dhe, me qëllim që të arrihet kjo e drejtë, hap pas hapi dhe mbi bazën e mundësive të barabarta, në mënyrë të veçantë ata:

(a) Bëjnë arsimin fillor të detyrueshëm dhe falas për të gjithë;

Neni 28.1.b

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për arsimim dhe, me qëllim që të arrihet kjo e drejtë, hap pas hapi dhe mbi bazën e mundësive të barabarta, në mënyrë të veçantë ata:

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(b) Inkurajojnë zhvillimin e formave të ndryshme të arsimit të mesëm si të përgjithshëm, dhe profesional, i bëjnë ato të hapura e të mundshme për çdo fëmijë dhe marrin masa të përshtatshme, si vendosja e arsimit falas dhe dhënia e një ndihme financiare në rast nevoje;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 28.1.d

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për arsimim dhe, me qëllim që të arrihet kjo e drejtë, hap pas hapi dhe mbi bazën e mundësive të barabarta, në mënyrë të veçantë ata:

(d) Bëjnë të mundshëm dhe të arritshëm për çdo fëmijë informacionin dhe orientimin shkollor e profesional;

Neni 28.1.e

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë njohin të drejtën e fëmijës për arsimim dhe, me qëllim që të arrihet kjo e drejtë, hap pas hapi dhe mbi bazën e mundësive të barabarta, në mënyrë të veçantë ata:

(e) Marrin masa për të inkurajuar frekuentimin e rregullt të shkollës dhe uljen e përqindjes së braktisjes së shkollës.

Neni 28.2

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

2. Shtetet Palë marrin të gjitha masat e nevojshme për të siguruar që disiplina shkollore të zbatohet në mënyrë të pajtueshme me dinjitetin njerëzor të fëmijës dhe në përputhje me këtë Konventë.

Neni 28.3

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

3. Shtetet Palë nxisin dhe inkurajojnë bashkëpunimin ndërkombëtar në fushën e arsimit, për të kontribuar, në mënyrë të veçantë, në zhdukjen e padijes dhe të analfabetizmit kudo në botë dhe për të lehtësuar përvetësimin e njohurive shkencore e teknike dhe të metodave moderne të mësimdhënies. Për këtë, mbahen parasysh në mënyrë të veçantë nevojat e vendeve në zhvillim.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 29.1

Neni 29.1 Shtetet Palë u morën vesh që arsimimi i fëmijës të ketë për synim:

(a) Të zhvillojë potencialin e plotë të personalitetit, dhuntive dhe aftësive mendore e fizike të fëmijës;

(b) Të rrisë respektin për të drejtat e liritë themelore të njeriut dhe për parimet e mishëruara në Kartën e Kombeve të Bashkuara;

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(c) Të rrisë respektin për prindërit e fëmijës, për identitetin e tij, gjuhën dhe vlerat kulturore, për vlerat kombëtare të vendit ku fëmija jeton, të vendit të origjinës dhe të qytetërimeve të ndryshme nga i veti;

(d) Ta përgatisë fëmijën për një jetë të përgjegjshme në një shoqëri të lirë, në frymë e mirëkuptimit, paqes, tolerimit, barazisë midis sekseve dhe miqësisë midis të gjithë popujve, grupeve etnike, grupeve kombëtare e fetare dhe personave me origjinë autoktone;

(e) T'i zhvillojë fëmijës respektin për mjedisin natyror.

Neni 29.1.a

Neni 29.1. Shtetet Palë u morën vesh që arsimimi i fëmijës të ketë për synim:

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(a) Të zhvillojë potencialin e plotë të personalitetit, dhuntive dhe aftësive mendore e fizike të fëmijës;

Neni 29 .1. b

Neni 29.1. Shtetet Palë u morën vesh që arsimimi i fëmijës të ketë për synim:

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(b) Të rrisë respektin për të drejtat e liritë themelore të njeriut dhe për parimet e mishëruara në Kartën e Kombeve të Bashkuara;

Neni 29.1c

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(c) Të rrisë respektin për prindërit e fëmijës, për identitetin e tij, gjuhën dhe vlerat kulturore, për vlerat kombëtare të vendit ku fëmija jeton, të vendit të origjinës dhe të qytetërimeve të ndryshme nga i veti;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 29.1.d

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 29.1.d Shtetet Palë u morën vesh që arsimimi i fëmijës të ketë për synim:

(d) Ta përgatisë fëmijën për një jetë të përgjegjshme në një shoqëri të lirë, në frymë e mirëkuptimit, paqes, tolerimit, barazisë midis sekseve dhe miqësisë midis të gjithë popujve, grupeve etnike, grupeve kombëtare e fetare dhe personave me origjinë autoktone;

Neni 29.1.e

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 29.1.e Shtetet Palë u morën vesh që arsimimi i fëmijës të ketë për synim:

(e) T'i zhvillojë fëmijës respektin për mjedisin natyror.

Neni 29. 2.

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 29. 2. Asnjë dispozitë e këtij neni ose e nenit 28 nuk do të interpretohet në mënyrë të atillë që të cënojë lirinë e personave fizikë ose juridikë, për të krijuar e drejtuar qendra arsimore, gjithmonë me kusht që parimet e përmendura në paragrafin 1 të këtij neni të respektohen dhe që arsimi që jepet në këto qendra të jetë në përputhje me normat minimale që përcaktohen nga Shteti.

Neni 28.1.c

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(c) U sigurojnë të gjithëve arsimin e lartë, sipas aftësive të secilit, me të gjitha mjetet e përshtatshme;

Neni 30

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Në Shtetet ku ekzistojnë pakica etnike, fetare apo gjuhësore, ose persona me origjinë autoktone, një fëmije që i përket një minoriteti ose është autokton, nuk mund t'i mohohet e drejta për të pasur kulturën e vet, të ushtrojë dhe praktikojë fenë e vet, ose të përdorë gjuhën e vet së bashku me anëtarët e tjerë të grupit të tij

Neni 34.a

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

a. Fëmijët të nxiten ose të detyrohen për t'u përfshirë në veprimtari të paligjshme seksuale;

Neni 34.b

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

b. Fëmijët të shfrytëzohen për qëllime prostitucioni ose praktika të tjera seksuale të paligjshme;

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

KDF

Neni 34.c

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

c. Fëmijët të shfrytëzohen për shfaqje ose materiale pornografike.

Neni 35

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë marrin të gjitha masat e nevojshme në planin kombëtar, dypalësh dhe shumëpalësh, për të mos lejuar rrëmbimin, shitjen, ose trafikun e fëmijëve për çdo qëllim dhe në çfarëdo forme qoftë.

Neni 27. 1

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë njohin të drejtën e çdo fëmije për një nivel jetese të mjaftueshëm për zhvillimin e tij fizik, mendor, shpirtëror, moral dhe shoqëror.

Neni 27. 2

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Përgjegjësinë për të siguruar kushtet e nevojshme të jetesës për zhvillimin e fëmijës, brenda kufijve të mundësive dhe mjeteve të tyre financiare, e kanë në radhë të parë prindi ose prindërit ose personat e tjerë përgjegjës për rritjen e fëmijës.

Neni 23

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë pranojnë se fëmija me paaftësi mendore ose fizike duhet të bëjë një jetë normale dhe të përshtatshme, në kushte që garantojnë dinjitetin e tij, që nxisin autonominë dhe lehtësojnë pjesëmarrjen e tij aktive në jetën e bashkësisë.

Neni 15

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Shtetet Palë njohin të drejtat e fëmijës për lirinë e organizimit dhe lirinë e grumbullimit paqësor.

2. Asnjë kufizim nuk mund të ketë në ushtrimin e këtyre të drejtave, përveç atyre të përcaktuara me ligj dhe që janë të nevojshme në një shoqëri demokratike, në interes të sigurimit kombëtar, të sigurisë publike ose të rendit publik, ose për të mbrojtur shëndetin ose moralin publik, ose të drejtat dhe liritë e të tjerëve.

Neni 16

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

1. Asnjë fëmijë nuk u nënshtrohet ndërhyrjeve arbitrare ose të paligjshme në jetën e tij private, në familje, në shtëpi ose në korrespondencën e tij, as cënimeve të kundërligjshme të nderit dhe reputacionit të tij.

2. Fëmija ka të drejtën e mbrojtjes me ligj kundër ndërhyrjeve ose cënimeve të tilla.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 12.1

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë i garantojnë fëmijës, i cili është i aftë të ketë pikëpamjet e tij, të drejtën për t'i shprehur lirisht këto pikëpamje, për çdo çështje që ka të bëjë me të, duke i vlerësuar ato në përputhje me moshën dhe shkallën e pjekurisë së tij.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 6.1

Shtetet Palë njohin se çdo fëmijë ka të drejtën e pamohueshme për të jetuar.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 6.2

Shtete Palë, marrin të gjitha masat e mundshme për të siguruar mbijetesën dhe zhvillimin e fëmijës.

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Neni 37.c

(c) Çdo fëmijë i privuar nga liria të trajtohet në mënyrë njerëzore dhe me respektin që i takon dinjitetit të njeriut dhe në mënyrë të tillë; që të kihet parasysh nevojat e personave të moshës së tij. Në veçanti, çdo fëmijë i privuar nga liria duhet të veçohet nga të rriturit, me përjashtim të rastit kur mendohet se është në interesin më të lartë të fëmijës që kjo të shmanget dhe ai të ketë të drejtën të mbajë lidhje me familjen me korrespondencë dhe vizita, me përjashtim të rrethanave të jashtëzakonshme;

Neni 31.2

KDF
Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë respektojnë dhe nxisin të drejtën e fëmijës për pjesëmarrje të plotë në jetën kulturore dhe artistike, inkurajojnë sigurimin e mundësive të përshtatshme dhe të barabarta për kohën e lirë dhe për veprimtari kulturore, artistike, argëtuese dhe çlodhëse.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 37

Shtetet Palë sigurojnë që:

(a) Asnjë fëmijë të mos i nënshtrohet torturës, as trajtimeve ose dënimeve mizore, çnjerëzore ose poshtëruese. As dënimi me vdekje, as burgimi i përjetshëm nuk duhet të jepet për shkelje të ligjit; të kryera nga persona nën 18 vjeç;

(b) Asnjë fëmijë të mos i mohohet liria në mënyrë të paligjshme ose arbitrare. Arrestimi, ndalimi ose burgimi i një fëmije duhet të jetë në përputhje me ligjin dhe të përdoret vetëm si një masë e fundit dhe për një kohë sa më të shkurtër.

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

(c) Çdo fëmijë i privuar nga liria të trajtohet në mënyrë njerëzore dhe me respektin që i takon dinjitetit të njeriut dhe në mënyrë të tillë; që të kihen parasysh nevojat e personave të moshës së tij. Në veçanti, çdo fëmijë i privuar nga liria duhet të veçohet nga të rriturit, me përjashtim të rastit kur mendohet se është në interesin më të lartë të fëmijës që kjo të shmanget dhe ai të ketë të drejtën të mbajë lidhje me familjen me korrespondencë dhe vizita, me përjashtim të rrethanave të jashtëzakonshme;

(d) Çdo fëmijë i privuar nga liria duhet të ketë të drejtën që t'i jepet menjëherë ndihmë juridike ose çdo ndihmë tjetër e përshtatshme, si dhe të drejtën të kundërshtojë vendimin për heqjen e lirisë përpara një gjykate ose një autoriteti tjetër kompetent, të pavarur dhe të paanshëm si dhe për një vendim të shpejtë për çdo rast të tillë.

Neni 12.1

KDF

Konventa për të Drejtat
e Fëmijës

Shtetet Palë i garantojnë fëmijës, i cili është i aftë të ketë pikëpamjet e tij, të drejtën për t'i shprehur lirisht këto pikëpamje, për çdo çështje që ka të bëjë me të, duke i vlerësuar ato në përputhje me moshën dhe shkallën e pjekurisë së tij.

Neni 5

1. Shtetet Palë pranojnë se të gjithë personat janë të barabartë përpara ligjit dhe se gëzojnë të drejtë pa asnjë diskriminim për mbrojtje të barabartë dhe përfitim të barabartë nga ligji.

KDPAKPO

Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

2. Shtetet Palë duhet të ndalojnë çdo lloj diskriminimii për shkak të aftësisë së kufizuar dhe tu garantojnë personave me aftësi të kufizuar mbrojtje ligjore të barabartë dhe efektive ndaj çdo lloj diskriminimi dhe në cdo rrethanë.

3. Me qëllim nxitjen e barazisë dhe eliminimin e diskriminimit, Shtetet Palë duhet të ndërmarin të gjitha hapat e duhura për tu siguruar se është ofruar akomodim i arësyeshëm.

4. Masat specifike të cilat janë të nevojshme për të përsheptuar apo arritur de facto barazinë e personave me aftësi të kufizuar nuk do të konsiderohen diskriminim sipas termave të kësaj Konvente.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 3

3 (a) Respektin për dinjitetin, autonominë individuale përfshirë lirinë për të bërë zgjedhjet personale, dhe pavarësinë e personit;

(b) Mosdiskriminimin;

(c) Pjesëmarrjen dhe përfshirjen e plotë dhe efektive në shoqëri;

(d) Respektin për ndryshimin dhe pranimin e personave me aftësi të kufizuar si pjesë e diversitetit njerëzor dhe humanizmit;

(e) mundësi të barabarta;

(f) Akses;

(g) Barazi ndërmjet burrave dhe grave;

(h) Respekt për kapacitetet në zhvillim të fëmijëve me aftësi të kufizuar, si edhe respektimi i të drejtave të fëmijëve me aftësi të kufizuar për të ruajtur identitetin e tyre.

Neni 23

1. Shtetet Palë do të marrin masat e duhura për eliminimin e diskriminimit ndaj personave me aftësi të kufizuar në lidhje me të gjitha çështjet lidhur me martesën, familjen, të qenit prindër dhe lidhjet, njësoj si gjithë të tjerët për të siguruar:

(a) njohjen e të drejtës të të gjithë personave me aftësi të kufizuar në moshë martesë për tu martuar dhe krijuar familje bazuar në pëlqimin dhe lirinë e plotë të çiftit;

(b) njohjen e të drejtave të personave me aftësi të kufizuar për të vendosur lirshëm dhe me përgjegjësi për numrin dhe largësinë e fëmijëve nga njëri-tjetri dhe për të patur akses informacioni përkatës për moshën, edukim mbi planifikimin familjar dhe riprodhimin për mjetet e nevojshme që i mundësojnë ata të ushtrojnë këto të drejta.

(c) Personat me aftësi të kufizuar, duke përfshirë fëmijët, ruajnë fertilitetin/(të drejtën për riprodhim) njësoj si gjithë të tjerët.

KDPAKPO

Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

KDPAKPO

Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 15

Liria nga tortura apo, trajtimi ose ndëshkimi mizor, cnjerëzor apo degradues

KDPAKPO

Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

1. Askush nuk duhet t'i nënshtrohet torturës, trajtimit ose dënimit mizor, cnjerëzor apo degradues. Në mënyrë të veçantë, askush nuk duhet t'i nënshtrohet eksperimentimit mjeksor apo shkencor pa pëlqimin e saj/tij të lirë.

2. Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat e duhura ligjore, administrative, gjyqësore apo të tjera për të parandaluar që personat me aftësi të kufizuar, njësoj si të tjerët, t'i nënshtrohen torturës apo trajtimit apo dënimit mizor, cnjerëzor apo degradues.

Neni 17

KDPAKPO

Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

Mbrojtja e integritetit të personit

Çdo person me aftësi të kufizuar ka të drejtën e respektit ndaj integritetit të saj/ tij fizik dhe mendor njësoj si pjesa tjetër e popullësisë.

Neni 18

Liria e lëvizjes dhe Kombësia

1. Shtetet Palë do të njohin të drejtat e personave me aftësi të kufizuar për lirinë e lëvizjes, lirinë për të zgjedhur vendbanimin e tyre dhe kombësinë, njësoj si pjesa tjetër e popullësisë, duke u siguruar gjithashtu që personat me aftësi të kufizuar:

(a) të gëzojnë të drejtën për të marrë dhe ndryshuar kombësinë dhe që atyre të mos iu hiqet kombësia në mënyrë arbitrare apo për shkak të aftësisë së tyre të kufizuar;

(b) të mos iu hiqet mundësia, për shkak të aftësisë së kufizuar, për të marrë, patur dhe përdorur dokumentacionin e kombësisë së tyre apo dokumentacion tjetër identifikues, apo për të përdorur proceset përkatëse të tilla si procedurat e emigrimit, që mund të nevojitet për të lehtësuar ushtrimin e të drejtës për lirinë e lëvizjes;

(c) të jenë të lirë të largohen nga çdo vend/shtet, përfshirë dhe vendin/shtetin e tyre;

(d) të mos iu hiqet e drejta, në mënyrë arbitrare apo për shkak të aftësisë së kufizuar për të hyrë në vendin/shtetin e tyre.

2. Fëmijët me aftësi të kufizuar do të regjistrohen menjëherë pas lindjes dhe që nga lindja do të kenë të drejtën për një emër, të drejtën për të marrë një kombësi dhe sa më shpejtë të jetë e mundur të drejtën për të njohur dhe për të patur kujdesin prindëror.

KDPAKPO

Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 21

Liria e shprehjes dhe mendimit dhe aksesit ndaj informacionit

Shtetet Palë do të ndërmarrin të gjitha masat e duhura për tu siguruar që personat me aftësi të kufizuar të mund të ushtrojnë të drejtën e tyre të lirisë së shprehjes dhe mendimit, duke përfshirë lirinë për të kërkuar, patur dhe përhapur informacionin dhe idetë në baza të barabarta me të tjerët dhe nëpërmjet të gjitha formave të komunikimit sipas zgjedhjes së tyre, sipas përcaktimeve të nenit 2 të kësaj Konvente, si më poshtë vijon:

KDPAKPO
Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

(a) Sigurimin e të gjithë informacionit të menduar për përdorim publik për personat me aftësi të kufizuar në formate dhe teknologji të aksesueshme të përshtatshme për lloje të ndryshme të aftësisë së kufizuar në kohën e duhur dhe pa kosto shtesë;

(b) Pranimin dhe lehtësimin e përdorimit të gjuhës së shenjave, gjuhës Braille, komunikimit shtesë dhe alternativ dhe të të gjitha mjeteve, mënyrave, dhe formave të tjera të komunikimit të aksesueshme sipas zgjedhjes së personave me aftësi të kufizuar në komunikimet zyrtare;

(c) Nxitjen e subjekteve private që sigurojnë shërbime publike, duke përfshirë dhe internetin, të sigurojnë informacion dhe shërbime në formate të aksesueshme dhe të përdorshme për personat me aftësi të kufizuar;

(d) Inkurajimin e medias, duke përfshirë edhe ofruesit e informacionit nëpërmjet internetit, për t'i bërë shërbimet e tyre të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuar;

(e) Njohjen dhe nxitjen e përdorimit të gjuhës së shenjave.

Neni 10

KDPAKPO
Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

E drejta për jetën Shtetet Palë riafirmojnë që çdo qenie njerëzore ka të drejtën për të jetuar dhe se ato duhet të ndërmarrin të gjitha masat e nevojshme për tu siguruar që personat me aftësi të kufizuar e gëzojnë këtë të drejtë në mënyrë efektive njësoj si të tjerët.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 12

Njohje e barabartë përpara ligjit

1. Shtetet Palë riafirmojnë se personat me aftësi të kufizuar kanë të drejtën e njohjes kudo si persona përpara ligjit.

2. Shtetet Palë pranojnë që personat me aftësi të kufizuar gëzojnë kapacitetin Në varësi të dispozitave të këtij neni, Shtetet Palë do të marrin të gjitha masat e duhura dhe efektive për të siguruar të drejtën e barabartë të personave ligjor njësoj si pjesa tjetër e popullësisë në të gjitha aspektet e jetës.

3. Shtetet Palë do të marrin masat e duhura për tu siguruar personave me aftësi të kufizuar akses në lidhje me mbështetje që ata mund të kërkojnë në ushtrimin e kapacitetit të tyre ligjor.

4. Shtetet Palë në përputhje me ligjet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut do të sigurohen që të gjitha masat që lidhen me ushtrimin e kapacitetit ligjor përmbajnë standarde të përshtatshme dhe efikase për të parandaluar abuzimin,. këto standarde do të bëjnë të mundur që masat që lidhen me ushtrimin e kapacitetit ligjor respektojnë të drejtat, vullnetin dhe preferencat e personit nuk kanë konflikt interesi dhe ndikim të panevojshëm, janë në propocion dhe të përshtatura sipas rrethanave të personit, aplikohen për periudhën më të shkurtër të mundshme dhe u nënshtrohen shqyrtimeve të regullta nga një autoriteti kompetent, i pavarur dhe i paanshëm apo një trupe gjyqësore. standardet do të jenë propocionale më masën që këto masa çënojnë të drejtat dhe interesat e personit me aftësi të kufizuar për të patur në pronësi apo për të trashëguar prona, për të kontrolluar çështjet e tyre financiare dhe për të pasur akses të barabartë në kreditë bankare, hipoteka dhe forma të tjera të kredive financiare dhe do të sigurohet që personave me aftësi të kufizuar nuk iu hiqet në mënyrë arbitrare prona.

KDPAKPO

**Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional**

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 18.1

Liria e lëvizjes dhe Kombësia

1. Shtetet Palë do të njohin të drejtat e personave me aftësi të kufizuar për lirinë e lëvizjes, lirinë për të zgjedhur vendbanimin e tyre dhe kombësinë, njësoj si pjesa tjetër e popullësisë, duke u siguruar gjithashtu që personat me aftësi të kufizuar:

KDPAKPO
Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

(a) të gëzojnë të drejtën për të marrë dhe ndryshuar kombësinë dhe që atyre të mos iu hiqet kombësia në mënyrë arbitrare apo për shkak të aftësisë së tyre të kufizuar;

(b) të mos iu hiqet mundësia, për shkak të aftësisë së kufizuar, për të marrë, patur dhe përdorur dokumentacionin e kombësisë së tyre apo dokumentacion tjetër identifikues, apo për të përdorur proceset përkatëse të tilla si procedurat e emigrimit, që mund të nevojitet për të lehtësuar ushtrimin e të drejtës për lirinë e lëvizjes;

(c) të jenë të lirë të largohen nga çdo vend/shtet, përfshirë dhe vendin/shtetin e tyre;

(d) të mos iu hiqet e drejta, në mënyrë arbitrare apo për shkak të aftësisë së kufizuar për të hyrë në vendin/shtetin e tyre.

Neni 22

Respekti për jetën private (privacia)

KDPAKPO
Konventa për të Drejtat
e Personave me Aftësi
të Kufizuar dhe
Protokolli Opsional

1. Asnjë person me aftësi të kufizuar, pavarësisht nga vendbanimi apo mënyra e jetesës nuk duhet bëhet objekt i ndërhyrjeve arbitrare apo të paligjshme në jetën e tij/saj private, në familje, në lidhje me korrespondencën, llojet e tjera të komunikimit apo të bëhet objekt i sulmeve të paligjshme ndaj nderit apo reputacionit të tij/saj. Personat me aftësi të kufizuar kanë të drejtën për mbrojtje ligjore ndaj këtyre ndërhyrjeve dhe sulmeve.

2. Shtetet Palë do të mbrojnë privacinë e informacionit personal, shëndetësor dhe në lidhje me statusin e rehabilitimit të personave me aftësi të kufizuar, njësoj si pjesa tjetër e popullësisë.

Respekti për shtëpinë dhe familjen

1. Shtetet Palë do të marrin masat e duhura për eleminimin e diskriminimit ndaj personave me aftësi të kufizuar në lidhje me të gjitha çështjet lidhur me martesën, familjen, të qenit prindër dhe lidhjet, njësoj si gjithë të tjerët për të siguruar:

(a) njohjen e të drejtës të të gjithë personave me aftësi të kufizuar në moshë martese për tu martuar dhe krijuar familje bazuar në pëlqimin dhe lirinë e plotë të çiftit;

(b) njohjen e të drejtave të personave me aftësi të kufizuar për të vendosur lirshëm dhe me përgjegjësi për numrin dhe largësinë e fëmijëve nga njëri-tjetri dhe për të patur akses informacioni përkatës për moshën, edukim mbi planifikimin familjar dhe riprodhimin për mjetet e nevojshme që i mundësojnë ata të ushtrojnë këto të drejta.

(c) Personat me aftësi të kufizuar, duke përfshirë fëmijët, ruajnë fertilitetin/(të drejtën për riprodhim) njësoj si gjithë të tjerët.

2. Shtetet Palë do të garantojnë të drejtat dhe përgjegjësitë e personave me aftësi të kufizuar lidhur me kujdestarinë, ruajtjen, trustet dhe birësimin e fëmijëve apo institucioneve të ngjashme ku këto koncepte egzistojnë në legjislacionin kombëtar; gjithësesi, interesi më i mirë i fëmijës do të jetë dominuesi. Shtetet Palë do të japin asistencën e duhur ndaj personave me aftësi të kufizuar në realizimin e përgjegjësiave për rritjen e fëmijëve të tyre.

3. Shtetet Palë do të garantojnë që fëmijët me aftësi të kufizuar të gëzojnë të drejta të barabarta lidhur me jetën familjare. Me qëllim realizimin e këtyre të drejtave dhe për të parandaluar fshehjen, braktisjen, neglizhimin dhe izolimin e fëmijëve me aftësi të kufizuar, Shtetet Palë do të garantojnë sigurimin e informacionit, shërbimeve dhe mbështetjes të hershme dhe të gjithanshme për fëmijët me aftësi të kufizuar dhe familjet e tyre.

4. Shtetet Palë do të garantojnë që fëmija të mos ndahet nga prindërit e tij/ saj kundër dëshirës së tij/saj, përveç atyre rasteve kur autoritetet kompetente sipas shqyrtimit gjyqësor përcaktojnë, në përputhje me ligjet dhe procedurat përkatëse, që një ndarje e tillë është e domosdoshme për interesin më të mirë të fëmijës. Në asnjë rast nuk do të ndahet një fëmijë nga prindërit për shkak të aftësisë së kufizuar të fëmijës apo aftësisë së kufizuar të njërit apo të dy prindërve.

5. Shtetet Palë, në rastet kur familja imediate nuk është në gjendje të kujdeset për fëmijën me aftësi të kufizuar, do të bëjnë çdo përpjekje për të siguruar kujdes alternativ brenda familjes së zgjeruar, dhe në rast se një përpjekje e tillë dështon, brenda komunitetit në një ambient familjar

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 1

1. Qëllimet e kësaj Konvente janë:

KEMTQNJ

Konventa e Këshillit të Evropës masat kundër trafikimit të qenieve njerëzore

a) parandalimi dhe lufta e trafikimit të qenieve njerëzore, duke garantuar barazinë gjinore;

b) mbrojtja e të drejtave të viktimave të trafikimit, ndërtimi i një kuadri

gjithëpërfshirës për mbrojtjen dhe ndihmën për viktimat dhe dëshmitarët, duke garantuar barazinë gjinore, si dhe duke siguruar hetimin dhe ndjekjen penale efektive; [...]

Neni 3

KEMTQNJ

Konventa e Këshillit të Evropës masat kundër trafikimit të qenieve njerëzore

Zbatimi i dispozitave të kësaj Konvente nga Palët, veçanërisht pasjen e masave për të mbrojtur dhe nxitur të drejtat e viktimave, do të sigurohet pa diskriminuar për arsye të tilla si: seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, bindjet politike ose të tjera, origjina kombëtare apo sociale, përkatësia në një minoritet kombëtar, pasuria, lindja ose një status tjetër.

Neni 2

KKEMFSHSAS

Konventa e Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Fëmijëve nga Shfrytëzimi Seksual dhe Abuzimi Seksual Lanzarote, 25. X. 2007

Parimi i mosdiskriminimit Zbatimi i dispozitave të kësaj Konvente nga Palët, në veçanti gëzimi i masave për mbrojtjen e të drejtave të viktimave, do të sigurohet pa diskriminim mbi çfarëdo baze të tillë si seksi, raca, ngjyra, gjuha, feja, opinioni politik ose ndonjë opinion tjetër, origjina kombëtare ose sociale, lidhja me një pakicë kombëtare, me pronën, lindjen, orientimin seksual, gjendjen shëndetësore, paaftësinë ose staturë të tjera.

KEPLDHGF

Konventa e Këshillit të Europës për parandalimin dhe luftimin e dhunës kundër grave dhe dhunës në familje

Neni 4.1

Të drejtat themelore, barazia dhe mosdiskriminimi

1 Palët marrin masat e nevojshme legislative dhe masa të tjera për të promovuar dhe mbrojtur të drejtën për çdokënd, veçanërisht gratë, për të jetuar pa dhunë në sferën publike, si dhe në atë private.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Article 4.2

KEPLDHGF

Konventa e Këshillit të Europës për parandalimin dhe luftimin e dhunës kundër grave dhe dhunës në familje

2 Palët dënojnë të gjitha format e diskriminimit kundër grave dhe marrin pa vonesë masat legislative dhe masa të tjera të nevojshme për t'i parandaluar, veçanërisht me anë të:

– shprehjes së parimit të barazisë midis burrave dhe grave në kushtetutat e tyre kombëtare ose në ndonjë legjislacion tjetër përkatës, duke garantuar realizimin praktik të këtij parimi;

– ndalimit të diskriminimit kundër grave, veçanërisht nëpërmjet ushtrimit të sanksioneve, sipas rastit; – shfuqizimit të ligjeve dhe praktikave që diskriminojnë gratë.

Neni 4.3

KEPLDHGF

Konventa e Këshillit të Europës për parandalimin dhe luftimin e dhunës kundër grave dhe dhunës në familje

3 Zbatimi i dispozitave të kësaj Konvente nga Palët, veçanërisht masat për mbrojtjen e të drejtave të viktimave, sigurohen pa diskriminim mbi bazë gjinie, race, ngjyre, gjuhe, feje, mendimi politik ose mendimi tjetër, origjine kombëtare ose sociale, përkatësie në një pakicë kombëtare, pasurie, lindjeje, orientimi seksual, identiteti gjinor, moshe, gjendjeje shëndetësore, aftësie të kufizuar, statusi civil, statusi emigranti ose refugjati ose statusi tjetër.

KEPLDHGF

Konventa e Këshillit të Europës për parandalimin dhe luftimin e dhunës kundër grave dhe dhunës në familje

Neni 4.4

4 Masat e veçanta që janë të nevojshme për parandalimin dhe mbrojtjen e grave nga dhuna gjinore nuk konsiderohen diskriminim sipas kushteve të kësaj Konvente

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 4

Të drejtat themelore, barazia dhe mosdiskriminimi

1 Palët marrin masat e nevojshme legislative dhe masa të tjera për të promovuar dhe mbrojtur të drejtën për çdokënd, veçanërisht gratë, për të jetuar pa dhunë në sferën publike, si dhe në atë private.

2 Palët dënojnë të gjitha format e diskriminimit kundër grave dhe marrin pa vonesë masat legislative dhe masa të tjera të nevojshme për t'i parandaluar, veçanërisht me anë të: – shprehjes së parimit të barazisë midis burrave dhe grave në kushtetutat e tyre kombëtare ose në ndonjë legjislacion tjetër përkatës, duke garantuar realizimin praktik të këtij parimi; – ndalimit të diskriminimit kundër grave, veçanërisht nëpërmjet ushtrimit të sanksioneve, sipas rastit; – shfuqizimit të ligjeve dhe praktikave që diskriminojnë gratë.

3 Zbatimi i dispozitave të kësaj Konvente nga Palët, veçanërisht masat për mbrojtjen e të drejtave të viktimave, sigurohen pa diskriminim mbi bazë gjinie, race, ngjyre, gjuhe, feje, mendimi politik ose mendimi tjetër, origjine kombëtare ose sociale, përkatësie në një pakicë kombëtare, pasurie, lindjeje, orientimi seksual, identiteti gjinor, moshe, gjendjeje shëndetësore, aftësie të kufizuar, statusi civil, statusi emigranti ose refugjati ose statusi tjetër.

4 Masat e veçanta që janë të nevojshme për parandalimin dhe mbrojtjen e grave nga dhuna gjinore nuk konsiderohen diskriminim sipas kushteve të kësaj Konvente.

KEPLDHGF

Konventa e Këshillit të Europës për parandalimin dhe luftimin e dhunës kundër grave dhe dhunës në familje

P4KEMDNJLTH

Protokolli Nr. 4 i Konventës Evropiane për mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe të Lirive Themelore

Neni 2.1

1. Kushdo që ndodhet në mënyrë të përgjishme në territorin e një Shteti ka të drejtë, brenda këtij territori, të Levizet lirisht në të dhe të zgjedhë lirisht vendbanimin e tij.

P4KEMDNJLTH

Protokolli Nr. 4 i Konventës Evropiane për mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe të Lirive Themelore

Neni 2.2

2. Cdo person është i lire të lëvizet nga cdo vend, duke përfshirë të tijin.

P4KEMDNJLTH

Protokolli Nr. 4 i Konventës Evropiane për mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe të Lirive Themelore

Neni 2.3

3. Ushtrimi i këtyre të drejtave nuk mund të bëhet objekt i kufizimeve të tjera nga ato të parashikuara në ligj dhe të domosdoshme në një shoqëri demokratike për sigurimin kombëtar ose sigurinë publike, ruajtjen e rendit publik, parandalimin e veprave penale, mbrojtjen e shëndetit apo të moralit, ose mbrojtjen e të drejtave dhe të lirive të tjera.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

P4KEMDNJLTH
Protokolli Nr. 4 i
Konventës Evropiane
për mbrojtjen e të
Drejtave të Njeriut dhe
të Lirive Themelore

Nenet

Neni 2.4

4. Te drejtat e parashtruara ne paragrafin 1, ne disa fusha te caktuara, mund t'u nenshtrohen disa kufizimeve te vendosura ne perputhje me ligjin dhe te justifikuara nga interesi pub/ik ne nje shoqeri demokratike.

Neni 2

KKEADZ
Konventa e Këshillit të
Evropës Mbi Aksesin
në Dokumente Zyrtare
18.06.2009

E Drejta për akses në dokumente zyrtare

1 Secila Palë duhet të garantojë të drejtën e çdo personi, pa asnjë lloj diskriminimi, të ketë akses, sipas kërkesës, në dokumentet zyrtare që ruhen nga autoritetet publike.

2 Secila Palë duhet të marrë masat e nevojshme në ligjin kombëtar, për zbatimin e dispozitave për akses në dokumente zyrtare, të përcaktuara në këtë Konventë.

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 3

Kufizimet e mundshme të aksesit në dokumentet zyrtare

1 Secila Palë mund të kufizojë të drejtën e aksesit në dokumente zyrtare. Kufizimet duhet të përcaktohen saktësisht në ligj, të jenë të nevojshme në një shoqëri demokratike dhe të jenë proporcionale me për qëllime të mbrojtjes së:

a sigurisë kombëtare, mbrojtjes dhe marrëdhënieve ndërkombëtare;

b sigurisë publike;

c parandalimit, hetimit dhe ndjekjes së aktiviteteve kriminale;

d hetimeve disiplinore; e inspektimit, kontrollit dhe mbikëqyrjes së autoriteteve publike;

f privatësisë dhe interesave të tjera të ligjshme; g interesave tregtare dhe interesave të tjerë ekonomike; h politikave ekonomike, monetare dhe të valutës të Shtetit; i barazisë së palëve në procedimet gjyqësore dhe administrimit të efektshëm të drejtësisë;

j mjedisit; ose

k diskutimeve brenda apo ndërmjet autoriteteve publike, në lidhje me shqyrtimin e një çështjeje.

Shtete e përfshira kanë mundësi, në momentin e nënshkrimit ose kur deponon instrumentin e tij të ratifikimit, njohjes, miratimit apo aderimit, me anë të një deklaratë drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm të Këshillit të Evropës, të deklarojnë se komunikimet e Familjes mbretërore dhe Oborrit të saj ose Kreut të Shtetit, duhet gjithashtu të përfshihen ndërmjet kufizimeve të mundshme.

2 Aksesit në informacionin që përmban një dokument zyrtar, mund të refuzohet, nëse publikimi i tij ka mund ose ka të ngjarë të dëmtojë interesat e përmendura në paragrafin 1, përveçse nëse ka një interes prevalues publik në lidhje me publikimin e tij.

3 Palët duhet të marrin në konsideratë përcaktimin e afate kohore, përtej së cilave, kufizimet e përmendura në paragrafin 1, nuk gjejnë më zbatim.

KKEADZ
Konventa e Këshillit të
Evropës Mbi Aksesin
në Dokumente Zyrtare
18.06.2009

**Instrumentet
ndërkombëtare**

Nenet

Neni 10

Raportimi publik

Duke pasur parasysh nevojën për të luftuar korrupsionin, çdo shtet pjesëmarrës merr përsipër të marrë, në përputhje me parimet themelore të së drejtës së saj të brendshme, masat e nevojshme për të rritur, aty ku është e përshtatshme, transparencën e administratës publike, përfshirë organizimin, funksionimin dhe proceset e saj marrjen e vendimeve. Këto masa mund të përfshijnë, ndër të tjera:

KKBKK

Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër korrupsionit

(a) miratimin e procedurave ose rregulloreve që u japin mundësi publikut të gjerë, kur është e përshtatshme, të marrë informacion mbi organizimin, funksionimin dhe procedurat e vendimmarrjes së administratës së saj publike dhe me respektin e duhur për privatësinë dhe mbrojtjen personale të dhënave, vendimet dhe aktet ligjore të interesit për publikun;

(b) thjeshtëzimin e procedurave administrative, aty ku është e përshtatshme, për të lehtësuar qasjen e publikut në organet vendimmarrëse; dhe

(c) zbulimi i informacionit, i cili mund të përfshijë raporte periodike mbi rreziqet e korrupsionit në administratën publike.

Neni 1

ECHR Protocol 1
Protokoll 1 i Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore

1. Çdo person fizik ose juridik ka të drejtë në gëzimin paqësor të pasurisë së tij. Askush nuk mund të privohet nga pronat e tij, përveç për interesin publik dhe t'u nënshtrohet kushteve të parashikuara me ligj dhe nga parimet e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare. Dispozitat e mëparshme nuk do të cenojnë në asnjë mënyrë të drejtën e një Shteti për të zbatuar ligje të tilla që i konsideron të domosdoshme për të kontrolluar përdorimin e pronës në përputhje me interesin e përgjithshëm ose për të siguruar pagimin e taksave ose kontributeve të tjera ose gjobave.

Neni 2

KEDNJP2
KEDNJ Protokoli nr. 2

Asnjë personi nuk mund t'i mohohet e drejta e arsimit. Në ushtrimin e çdo funksioni që ai merr përsipër në lidhje me arsimin dhe mësimdhënien, Shteti do të respektojë të drejtën e prindërve për të siguruar një edukim dhe mësim të tillë në përputhje me fetë e tyre dhe bindjet filozofike.